

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

LEVICOVÝ TERORISMUS V ITÁLII – BRIGATE ROSSE A NUOVE BRIGATE
ROSSE

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Marek, Ph.D.

Autor práce: Štěpán Remeš

Studijní obor: Italský jazyk

Ročník: 3.

2012

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, 17. července 2012

.....

Děkuji panu Mgr. Pavlu Markovi, Ph.D. za maximální vstřícnost, ochotu a čas, který mi věnoval při realizaci této práce. Dále bych chtěl také poděkovat za jeho odborné vedení, cenné rady a poskytnutou pomoc.

ANOTACE

Tématem bakalářské práce je italský levicový terorismus zaměřený na organizaci Rudé brigády. Práce je rozdělena do tří částí. V první části je nastíněna politická a hospodářská situace poválečné Itálie. Přes ekonomický zázrak se autor dostává k počátkům sociálních nepokojů, které měly za následek vznik levicových organizací, mezi nimiž byly i Rudé brigády. Následující část přináší přehled o nejznámějších akcích Rudých brigád i o radikalizaci užívaných prostředků při jednotlivých útocích. Autor zároveň neopomíná zmínit strategie, jež vůči této teroristické organizaci zaujal italský stát, jemuž se podařilo Rudé brigády potlačit. Třetí a zároveň poslední část se zaměřuje na organizaci Nové rudé brigády, která je považována za nástupce Rudých brigád.

KLÍČOVÁ SLOVA

Rudé brigády, Nové rudé brigády, brigadisté, Itálie druhé poloviny 20. století, levicový terorismus, akce, útoky, únosy, vraždy

ANNOTATION

The topic of this Bachelor Thesis is the Italian left-wing terrorism focused on the group of the Red Brigades. The work is divided into three parts. The first part outlines political and economic situation in Postwar Italy. Author gets from the economic miracle to the origins of social unrest, which resulted in the formation of leftist organizations. Among them were also the Red Brigades. The following section gives an overview of the most famous actions of the Red Brigades and it also talks about the radicalization of methods used during the attacks. Author does not forget to mention strategies that were taken against this terrorist organization by Italian State, which succeeded in suppressing the Red Brigades. The third and final section focuses on the group of the New Red Brigades, which is considered the successor to the Red Brigades.

KEY WORDS

Red Brigades, New Red Brigades, brigadists, Italy in the second half of the 20th century, left-wing terrorism, actions, attacks, kidnappings, homicides

OBSAH

ÚVOD.....	7
1. VZNIK RUDÝCH BRIGÁD	9
1.1 Politický a hospodářský vývoj poválečné Itálie.....	9
1.2 Počátky nepokojů	11
1.3 Alberto Franceschini a „skupina apartmánu“	13
1.4 Od Metropolitního politického kolektivu po Rudé brigády.....	15
1.5 Rudé brigády – struktura a symboly	16
2. ČINNOST RUDÝCH BRIGÁD A REAKCE STÁTU.....	22
2.1 Ozbrojený boj jako způsob komunikace	22
2.2 První únos.....	24
2.3 První zatčení a první oběť	25
2.4 Operazione girasole.....	27
2.5 Zatčení Renata Curcia a Alberta Franceschiniho.....	29
2.6 Renato Curcio zatčen podruhé – Processo guerriglia	31
2.7 Únos Alda Mora.....	32
2.8 Období po smrti Alda Mora	35
2.9 Počátek konce Rudých brigád.....	36
2.10 Válka je u konce.....	39
3. NOVÉ RUDÉ BRIGÁDY	42
3.1 Vražda Massima D’Antony.....	43
3.2 Vražda Marca Biagiho	44
3.3 Průběh vyšetřování a soudní líčení	45
ZÁVĚR	48
RIASSUNTO	52
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	56
PŘÍLOHY	58

ÚVOD

Tématem předložené bakalářské práce je levicový terorismus v Itálii se zaměřením na skupinu Rudých brigád. K výběru tohoto tématu přispěl autorův zájem o historii a kulturu Itálie a také fakt, že neexistují žádné české publikace, které by pojednávaly o italském terorismu. V tom autor viděl jednak možnost obohatit širší veřejnost a sám sebe o nové poznatky, a jednak příležitost zdokonalit se v cizím jazyce.

Cílem je tedy představit toto u nás zatím opomíjené téma a shrnout základní poznatky o této teroristické skupině v době jejího působení, tedy mezi lety 1969, kdy byl založen Metropolitní politický kolektiv, a 1988, kdy se organizace po četných zatčeních prakticky rozpadla. Také z tohoto důvodu, představení tématu českému čtenáři, se autor uchýlil k použití kompilační metody. Práce je rozčleněna do tří hlavních kapitol, které obsahují několik podkapitol.

První kapitola bude pojednávat o vzniku Rudých brigád, jehož kořeny sahaly až do období po druhé světové válce. Po stručném přiblížení této éry se autor zaměří na politickou, ekonomickou a sociální situaci v šedesátých letech dvacátého století, která měla za následek vznik Rudých brigád. Kapitola bude zakončena popisem struktury organizace a jejími symboly.

Druhá kapitola bude zaměřena na samotné působení organizace, její nejznámější teroristické akce a na proměnu používaných prostředků (sabotáže, únosy, vraždy). Jako kontrast bude uveden postoj italského státu vůči Rudým brigádám a strategie, které zaujal v úspěšném boji proti nim.

V poslední kapitole se bude autor věnovat období po potlačení Rudých brigád v roce 1988, vznikem nástupnické organizace, Nových rudých brigád, a jejími hlavními akcemi.

Z důvodu absence česky psané literatury vychází práce pouze ze zahraničních zdrojů - *Storia delle Brigate rosse* (Marco Clementi), *Anatomia delle Brigate rosse: Le radici ideologiche del terrorismo rivoluzionario* (Alessandro Orsini), *Che cosa sono le BR: Le radici, la nascita, la storia, il presente* (Alberto Franceschini – Giovanni Fasanella), *Il terrorismo italiano, 1970/1978* (Giorgio Bocca), *Una stella a cinque punte: le inchieste D'Antona e Biagi e le nuove Br* (Daniele Biacchessi).

Každá z výše uvedených publikací je svým způsobem výjimečná. Marco Clementi nám podává nejkompexnější přehled o Rudých brigádách, hovoří o důvodech jejich vzniku, působení, o jejich zániku. Kniha Alessandra Orsiniho se naopak zaměřuje téměř výhradně na ideologické důvody vzniku Rudých brigád. Dílo Giorgia Boccy je zase

jedním z vůbec prvních, které čtenáři podává informace o brigadistech. Naprosto odlišnou je publikace *Che cosa sono le BR: Le radici, la nascita, la storia, il presente*, která je souborem dialogů mezi Albertem Franceschinim, zakladatelem Rudých brigád, a Giovannim Fasanellou. Ne vše z této knihy může být bráno vážně, protože se jedná hlavně o subjektivní pohled Franceschiniho. Nakonec zbývá dílo Danieleho Biacchessiho, jež je jedním z mála děl zabývajících se problematikou Nových rudých brigád. Tato kniha se tedy vedle novinových článků stala hlavním zdrojem pro poslední kapitulu této práce.

1. VZNIK RUDÝCH BRIGÁD

1.1 Politický a hospodářský vývoj poválečné Itálie

Dne 25. dubna 1945 padl definitivně fašistický režim a o tři dny později byl v Miláně popraven jeho dlouholetý vůdce Benito Mussolini. Itálii se otevřela cesta směrem k republice, kterou se stala po referendu uskutečněném dne 2. června 1946, v němž se pro změnu státního zřízení vyslovilo 54% občanů. Král Umberto II., syn Viktora Emanuela III., abdikoval a byl nucen odejít do exilu. Tento den je oslavován jako Den Republiky. Souběžně s referendem se konaly také všeobecné volby, jichž se poprvé v italské historii mohly účastnit i ženy. Bylo zvoleno Konstituční shromáždění, jež mělo za úkol vytvořit Ústavu. Hlavní slovo v něm měli křesťanští demokraté, socialisté a komunisté. Tyto tři strany ve volbách získaly více jak tři čtvrtiny hlasů.¹

Dne 1. ledna 1948 vešla v platnost Ústava, která ustanovila parlamentní systém vlády se dvěma komorami: Parlamentem a Senátem. Zaručovala také občanská a politická práva a ustanovila nezávislý soud – Soud ústavní. Na základě této Ústavy byly na 18. dubna 1948 vypsány nové volby, jež měly rozhodnout o dalším směřování státu, zda Itálie bude státem demokratickým (orientace na USA) nebo totalitním (SSSR). Obavy z vítězství komunistů se nenaplnily a vítězem se se ziskem 48,51% hlasů stala Křesťansko-demokratická strana pod vedením Alcide De Gasperiho – z Itálie se stala západní demokracie.

Krátce poté se země připojila k Severoatlantické alianci. Účast v NATO Itálii zaručovala politickou stabilitu a bezpečnost. Dostalo se jí také finanční podpory Plánu evropské obnovy, více známého jako Marshallův plán, který byl přijat americkým Kongresem v dubnu roku 1948 a jehož cílem bylo pomoci poválečné Evropě (plán byl nakonec aplikován jen na západní Evropu, protože státy východního bloku ho odmítly). Mezi lety 1948-1952 bylo Evropě poskytnuto 13 miliard dolarů, které pomohly k rekonstrukci infrastruktury, obnovení průmyslu, zemědělství a oživení mezinárodního obchodu. Iniciátor plánu George C. Marshall, státní tajemník USA, byl v roce 1953 za své úsilí odměněn Nobelovou cenou za mír.

V roce 1952 se stala Itálie členem Evropského společenství uhlí a oceli, někdy označovaného jako Montánní unie, jehož cílem bylo udržení míru v Evropě prostřednictvím kontroly produkce uhlí a oceli, základních surovin pro vedení války.

¹ Giorgio BOCCA, *Il terrorismo italiano, 1970/1978*, Milano 1978, s. 49-50.

O pět let později, roku 1957, stála Itálie společně s Francií, Německem, Belgií, Holandskem a Lucemburskem u zrodu Evropského hospodářského společenství, předchůdce dnešní Evropské unie.

Počáteční americká podpora (potravin, ropa a výše zmíněný Marshallův plán) pomohla Itálii brzy obnovit hlavní průmyslová odvětví. Na předválečnou úroveň se průmysl dostal v roce 1948 a produkce pro válku v Koreji (1950-53) byla impulsem pro další růst. Itálie se postupně více a více zapojovala do evropského obchodu, Střední východ se pro ni stal zdrojem levné ropy. V roce 1953 byla v Pádské nížině objevena ložiska plynu, která byla prodána za nízké ceny průmyslníkům. Prudký průmyslový rozvoj na severu země vedl k největší migraci obyvatelstva v novodobé italské historii. Zemědělský jih se vylidňoval a na sever přitékala levná pracovní síla.

To vše stálo u zrodu ekonomického zázraku. V encyklopedii Britannica se můžeme dočíst: „Do roku 1964 (zejména pak mezi lety 1958-1963) země zažívala ekonomický zázrak s až 8% růstem průmyslové produkce za rok. Nejvýznamnější podniky, které se nacházely na severu v tzv. průmyslovém trojúhelníku, produkovaly módní oblečení (zejména obuv), psací stroje, lednice, pračky, nábytek, plasty, umělá vlákna, šicí stroje, levné motorové skútry (Vespa a Lambretta), automobily (od ekonomicky dostupného Fiatu po luxusní Maserati, Lamborghini a Alfa Romeo). Italské firmy se proslavily kombinací elegantního designu a nízkých výrobních nákladů. Napříč Itálií vyrostla výjimečná síť dálnic. Během méně jak dvou desetiletí se z převážně zemědělského státu stal stát s jednou z nejvíce dynamických ekonomik světa.“²

Ekonomický zázrak měl ale také stinnou stránku. Ta byla úzce spojena se zmiňovanou migrací obyvatelstva za prací. Jih a zemědělství jako takové upadalo, na severu docházelo kvůli růstu měst ke stále větším zásahům do krajiny, s rostoucím počtem dělníků se zhoršovaly jejich pracovní podmínky. V sedmdesátých letech začala migrace obyvatel ochabovat, až se na počátku let osmdesátých zastavila úplně. V šedesátých letech se začal dramaticky zpomalovat nárůst populace. Porodnost klesala

² Encyclopædia Britannica [online]. [cit. 10. 2. 2012]. Dostupné z www: <<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/297474/Italy/214431/Italy-since-1945>>: „Until 1964 (and in particular in the boom years of 1958–63) the country enjoyed an ‘economic miracle’ with industrial growth rates of more than 8 percent per year. Its most prominent industries, still in the northwestern industrial triangle, produced fashionable clothing (especially shoes), typewriters, refrigerators, washing machines, furniture, plastics, artificial fibres, sewing machines, inexpensive motor scooters (the Vespa and the Lambretta), and cars (from economical Fiats to luxury makes such as Maserati, Lamborghini, and Alfa Romeo). Italian firms became famous for their combination of elegant design and inexpensive production techniques. An extraordinary network of superhighways was constructed across Italy. The country was transformed in less than two decades from a largely agricultural backwater into one of the world’s most dynamic industrial nations.“

a to dokonce i v jižních oblastech země. Bylo to zaviněno především konzumním způsobem života. Většina Italů se přestěhovala do měst, a proto již nebylo zapotřebí tolika dětí, které dříve pomáhaly s obděláváním půdy. Souviselo to také s postavením žen. Ty nyní měly lepší vzdělání – v šedesátých letech začaly dívky více navštěvovat střední školy a v roce 1972 bylo v Itálii na čtvrt milionu maturantek. Díky tomu mohly snáze najít dobré pracovní místo, což jim umožnilo osvobodit se z finanční závislosti na mužích. Ženu v domácnosti, matku, nahradila žena kariéristka.³

Tento ekonomický zázrak trval až do roku 1964. Za počátek jeho konce se může považovat výsledek voleb z roku 1963, v nichž křesťanští demokraté nezískali většinu hlasů a byli tak nuceni vytvořit středo-levicovou vládu společně se socialisty, kteří se postarali o nárůst pravomocí odborových organizací. Ty měly zastupovat dělníky, jejichž hlavním požadavkem bylo zvýšení platů. S rostoucími platy rostla také cena pracovní síly, což se odráželo na cenách zboží. Začala vzrůstat inflace, protože vláda tiskla peníze na zmiňované zvýšení platů a výplatu sociálních dávek. Mnoho firem muselo být zachráněno Institutem pro obnovu průmyslu za použití veřejných financí, ekonomika začínala stagnovat.⁴

1.2 Počátky nepokojů

V průběhu šedesátých let se v levicově orientovaných časopisech - *Quaderni Rossi*, *Classe Operaia*, *Quaderni Piacentini*, *Giovane Critica* a *Vento dell'Est* - rozběhla také diskuze na ožehavá témata vztahu dělnické třídy a odborů, revolučních nálad vyvolaných událostmi v Číně, střetu postojů Moskvy a Pekingu k reformismu a stalinismu a postupně se objevovaly první zprávy z války ve Vietnamu. Tyto diskuze měly za následek vznik různě smýšlejících extrémně levicových organizací, např. *Avanguardia operaia*, *Lotta continua*, *Potere operaio*. Na jejich vzniku a vývoji se vedle mladých dělníků podíleli také univerzitní studenti, kteří si uvědomovali, že pokud chtějí reformovat společnost jako takovou, je třeba začít u školství.⁵

Samotné počátky nepokojů v šedesátých letech, které vyústily v masové stávky mezi lety 1968-1970, vzešly z období středo-levicové koalice, jejíž vláda nepřinášela italské společnosti slibované reformy. Dělníci od roku 1958 volili levicové strany a věřili, že se jim dostane lepších pracovních podmínek, zkrátí se jim pracovní doba a že se jim

³ Alessandro ORSINI, *Anatomia delle Brigate rosse: Le radici ideologiche del terrorismo rivoluzionario*, Soveria Mannelli 2009, s. 147-149.

⁴ Tamtéž, s. 155-156.

⁵ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 9.

zejména zvýší platové ohodnocení. Když ale zjistili, že se kýžených reforem nedočkají, a když je navíc i odborové organizace nechaly na holičkách, rozhodli se vše vzít do svých rukou.⁶

Dělnické a studentské nepokoje

Byli také podporováni studenty univerzit, kteří své instituce považovali za jedny z nejvíce zaostalých v Itálii. V roce 1962 byla zavedena povinná školní docházka do čtrnácti let a většina studentů se po jejím absolvování rozhodla pokračovat ve studiích. Mezi lety 1960-1968 vzrostl jejich počet o 180 000. Na takový nával nebyly univerzity, které prošly reformami naposledy v roce 1923, vůbec připraveny. Roli univerzitních profesorů přejali učitelé z místních škol, ve kterých i nadále pracovali na plný úvazek. To se negativně odrazilo na kvalitě univerzitní výuky a studenti tak byli často nuceni nastudovat si vše sami. Nespokojenost také panovala v řadách studentů z dělnických rodin, kteří si často nemohli dovolit dostudovat z důvodu vysokého školného. Celá tato generace byla radikálnější než předchozí. Vedle čistě akademických problémů se studenti otevřeně stavěli proti církvi i komunistické straně, byli také proti všudypřítomnému konzumnímu stylu života a proti tradiční funkci rodiny. K tomu všemu byla potřebná reforma školství, která jako jediná mohla změnit zažitě stereotypy.

Prvotní iniciativa vzešla od studentů z katolického Tridentu, kde měla být otevřena vůbec první Fakulta Sociologie v Itálii. Místo ní byl ale na konci roku 1966 nabídnut pouze bakalářský program vedený jako součást Fakulty Politických věd, s čímž se studenti nehodlali jen tak smířit a bojkotovali výuku až do 10. února 1967. Podstata bojkotu nebyla pouze akademická, ale také politická. Když v březnu téhož roku propukly ve velkých městech protestní akce proti válce ve Vietnamu spojené

⁶ Alessandro ORSINI, *Anatomia delle Brigate rosse: Le radici ideologiche del terrorismo rivoluzionario*, Soveria Mannelli 2009, s. 157.

s americkou invazí do jihovýchodní Asie, studenti z Tridentu v čele s Renatem Curciem a Margheritou Cagol, budoucími členy Rudých brigád, nemohli chybět.⁷

Na opačném pólu stálo komunistické město Reggio Emilia, domov jednoho ze zakladatelů Rudých brigád, Alberta Franceschiniho. Svého času byl také on členem Komunistické strany (*Il Partito Comunista Italiano*). Když ale strana ustoupila od svého ideologického základu a začala koexistovat s místními katolíky, aniž by projevila snahu tuto situaci změnit, Franceschini se se stranou ideově rozešel, členem avšak zůstal i nadále. Federace mladých komunistů (*La Federazione giovanile comunista*) v Reggio kontrolovala 80% studentů, a tak zde nebyl žádný prostor pro studentské bouře, kterými byla zachváčena velká města.⁸ I proto se někteří další nespokojení studenti se stranou rozešli a založili tzv. „skupinu apartmánu“ (*„Il gruppo dell'appartamento“*), jejímž sídlem se stal apartmán v ulici Via Emilia San Pietro 25. Cílem této skupiny, ve které působil i Alberto Franceschini, nebylo stát se komunistickou opozicí; hlavní myšlenkou bylo vytvořit útočiště pro všechny disidenty a nespokojené mladé lidi.⁹

1.3 Alberto Franceschini a „skupina apartmánu“

Alberto Franceschini se narodil 26. října 1947 do rodiny s komunistickou tradicí. Největším vzorem mu byl dědeček, účastník první světové války a jeden ze spoluzakladatelů italské komunistické strany. O politiku se Alberto začal zajímat už ve svých 5-6 letech, členskou legitimaci Federace mladých komunistů získal v roce 1961.¹⁰ Již v roce 1963 však vrchní představitelé strany oznámili hlavní body stranického programu: cesta k socialismu, demokracie a politický pluralismus. To byl počátek Albertova myšlenkového rozchodu se stranou, jejíž představenstvo považoval za zkorumpované mocí a buržoazií. Jeho kritika stranického vedení politiky neustále rostla a rostla, až v roce 1969 nabyla svého vrcholu.

Během několika měsíců tohoto roku se staly dvě zásadní události. První z nich byl národní kongres Komunistické strany v Boloni, na kterém byl místopředsedou zvolen Enrico Berlinguer. Předsedou zůstal i nadále Luigi Longo, ale kvůli jeho špatnému zdravotnímu stavu zastával svoji funkci jen formálně. Veškerou moc měl v rukou Enrico Berlinguer: muž pocházející z aristokratické rodiny, který se narozdíl od Longa

⁷ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 10.

⁸ Giorgio BOCCA, *Il terrorismo italiano, 1970/1978*, Milano 1978, s. 13.

⁹ Giovanni FASANELLA – Alberto FRANCESCHINI, *Che cosa sono le BR: Le radici, la nascita, la storia, il presente*, Milano 2004, s. 33.

¹⁰ Tamtéž, s. 12-15.

neúčastnil ani odboje. S Berlinguerem v čele se strana vydala přesně opačným směrem, než Alberto Franceschini doufal.¹¹

Druhou událostí roku 1969 byla návštěva amerického prezidenta Nixona. Pro vyjádření nesouhlasu s Berlinguerovou politikou se Franceschini společně se svými přívrženci rozhodl zúčastnit demonstrace proti NATO organizované studentským hnutím z Rimini. Neopomněli přitom s sebou vzít vlajky Federace mladých komunistů a uvrhnout tak špatné světlo na komunistickou stranu. Tento čin měl v denním tisku obrovskou odezvu – následovala tvrdá cenzura ze strany komunistů. Po návratu z Rimini do Reggio Emilia byli všichni okamžitě postaveni před Kontrolní komisi, což byl soud řešící vnitřní záležitosti strany. Proces ovšem nebyl nijak medializován či oslavován, protože stranické představenstvo doufalo, že se tak vše zamete pod koberec. Nepadly ani žádné tresty, jelikož si strana myslela, že mladíci mohou být napraveni.¹²

Výše zmíněné události byly pro Alberta Franceschiniho a jeho přívržence poslední kapkou do pomyslného poháru trpělivosti. Přestože stále byli členy strany, fyzicky se na jejím chodu nepodíleli. Pro své potřeby si pronajali apartmán v centru Reggia Emilia, a přestože jim Federace mladých komunistů nabídla finanční pomoc na platbu nájmu, odmítli. Byli si vědomi toho, že kdyby peníze přijali, komunisté by je měli v hrsti. Takto ale nad nimi neměli žádnou moc a mohli je jen těžko kontrolovat.

Sami sebe pojmenovali jako Politické společenství dělníků a studentů (*Collettivo politico operai-studenti*), členové Komunistické strany je označovali jako „apartmán“ (*l'appartamento*). Apartmán se stal útočištěm nejen pro nespokojené mladé komunisty, ale i pro mladé lidi z jiných organizací. Alberto Franceschini zde například navázal kontakt s katolickou organizací One way. Jejími vůdci byli bratři Folloniové. Jeden z nich, Guido, se roku 1998 stal ministrem ve vládě Massima D'Alemy. Přestože neměli na vše zdaleka stejný názor, na nejpodstatnějším se shodli – odmítali kapitalismus a konzumní společnost. One way byla pouze jedna z mnoha organizací, se kterou v průběhu trvání „skupiny apartmánu“ navázal Franceschini přátelské vztahy. V úzkém kontaktu byl také s Renatem Curciem, s nímž se seznámil už v roce 1968 v Tridentu, kde Renato společně s ostatními studenty bojkotoval výuku na místní univerzitě. Když se pak příštího roku oba mladíci setkali také na dělnické demonstraci v Miláně, udělal Renato na Alberta velký dojem. Alberto následně pozval Renata a jeho manželku

¹¹ Giovanni FASANELLA – Alberto FRANCESCHINI, *Che cosa sono le BR: Le radici, la nascita, la storia, il presente*, Milano 2004, s. 31.

¹² Tamtéž, s. 32.

Margheritu Cagol do Reggia Emilia, kde začali plánovat sabotáže v Pirellioho továrnách.¹³

Uvnitř „skupiny apartmánu“ se pohybovalo okolo sta osob. Otevřenost a jednoduchá přístupnost do tohoto spolku byla velkým bezpečnostním rizikem na jeho celkový chod. Proto bylo rozhodnuto, že se vytvoří skupina čítající 20-30 osob (později se staly jádrem vznikajících Rudých brigád), která bude pracovat v utajení. Hlavním úkolem této skupiny byla příprava na ozbrojený boj – za tímto účelem začali její členové chodit do hor, kde trávili čas studiem jak vyrábět bomby a cvičením střelby ze samopalů a revolverů, které jim byly dodávány bývalými partyzány.¹⁴

1.4 Od Metropolitního politického kolektivu po Rudé brigády

Reggio Emilia nebylo místo vhodné pro chod takové skupiny, jakou byl „apartmán“. Chladné přijetí, kterého se jeho představitelům dostalo od dělníků v továrně na Lamborghini, přesvědčilo Alberta Franceschiniho, že bude lepší zkusit hledat štěstí jinde. Tehdy se „skupina apartmánu“ rozhodla přemístit do Milána a spojit se s organizací vedenou Renatem Curciem – Metropolitním politickým kolektivem (*Il Collettivo politico metropolitano*). Ten vznikl dne 8. září 1969 za účelem sjednocení dělníků a studentů pod jedním vedením a také kvůli snaze rozšířit boj z továren po metropolích, kde se nacházelo srdce systému a řídicí centrum „vykořisťování“. Mezi zakladateli Metropolitního politického kolektivu najdeme vedle Renata Curcia také Maria Morettiho či Corrada Simioniho.¹⁵

V době založení nebyl ještě kolektiv považován za revolucionářskou organizaci. Historie jakékoliv organizace totiž začíná dnem, kdy vydá ustanovující dokument. Na něm se v tomto případě shodli členové kolektivu při konferenci, která se konala v listopadu roku 1969 v penzionu *Stella Maris* ve městě Chiavari. „*Výsledný dokument* (tzv. „*žlutá knížka*“, oficiálně *Sociální boj a organizace v metropoli*) analyzoval budoucnost hnutí uvnitř kapitalistické společnosti; píše se v něm, že proletariát musel pokračovat ve své bojové cestě za osvobozením, které spočívalo v nezávislosti na všech kapitalistických organizacích a institucích, aby svrhl globální vykořisťovatelský systém

¹³ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 14.

¹⁴ Giovanni FASANELLA – Alberto FRANCESCHINI, *Che cosa sono le BR: Le radici, la nascita, la storia, il presente*, Milano 2004, s. 40.

¹⁵ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 12-13.

a vybudoval tak novou společnost.“¹⁶ Na konferenci bylo také rozhodnuto o změně jména organizace. Z Metropolitního politického kolektivu se stala Proletářská levice (*Sinistra proletaria*), která v roce 1970 začala vydávat stejnojmenný časopis.

Od založení Proletářské levice chyběl již jen malý krůček směrem ke zrodu ozbrojené skupiny. Ten byl učiněn na konferenci v Costaferratě v provincii Reggio Emilia. Konference byla svolána Proletářskou levicí v srpnu 1970 a účastnilo se jí přibližně sto osob. Curcio společně se Simionim zde oznámili ostatním, že začínají budovat ozbrojené spolky, Rudé brigády, které budou zčásti utajeně působit v některých významných milánských továrnách: Pirelli, Sit-Siemens, Marelli, Breda, Falck.¹⁷ Jejich cíle nebyly nijak ambiciózní: chtěly vystavit posměchu ředitele továren, podporovat demonstrující dělníky a čas od času podpálit automobil některého z nepřátel proletariátu.¹⁸ Tato idea musela vzejít z tábora reggianských, kteří podobnou akci provedli již za časů „skupiny apartmánu“, když zapálili automobil ředitele jistého technického institutu Curlimu. Poté rozeslali letáky s prohlášením o akci a s politickými požadavky: *„Fašistický ředitel Curli, který byl již během republiky Salò činovníkem ve městě Casina, znovu páchal zločiny proti lidu. Nesmí beztrestně pokračovat v páchání antiproletářských činů. Lid řekl dost. Včera večer vzplál předeek jeho auta a byl nucen zavolat hasiče, aby plameny nepohltily také zadek. V tomto duchu se bude pokračovat proti všem fašistům, jakkoli maskovaným, a přívržencům kapitalismu.“*¹⁹ Takováto prohlášení se stala rituálem typickým pro Rudé brigády.

1.5 Rudé brigády – struktura a symboly

Označení Rudé brigády bylo vybráno Curciem, Margheritou Cagol a Franceschinim v okamžiku, kdy posledně jmenovaný dorazil do Milána, tedy v roce 1969. Nebylo však používáno, protože jejich společník Simioni trval na tom, aby organizace působila v anonymitě.

¹⁶ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 13: „*Il documento finale (cosiddetto „libretto giallo“, intitolato Lotta sociale e organizzazione nella metropoli), analizzava il futuro del movimento antagonista all'interno della società capitalistica; vi si legge che il proletariato doveva continuare sulla via della lotta per liberazione attraverso l'autonomia da tutte le organizzazioni e le istituzioni capitalistiche per abbattere il sistema globale di sfruttamento e costruire una nuova società.*“

¹⁷ Tamtéž, s. 18.

¹⁸ Giorgio BOCCA, *Il terrorismo italiano, 1970/1978*, Milano 1978, s. 21.

¹⁹ Tamtéž, s. 22: „*Il preside fascista Curli, già federale di Casina durante la repubblica di Salò, ha nuovamente commesso crimini contro il popolo. Non deve continuare impunemente la sua azione antiproletaria. Il popolo ha detto basta. Ieri sera il muso della sua auto gli si è incendiato e ha dovuto chiamare i vigili del fuoco per non vedersi bruciare anche la coda. Questo è la linea da seguire verso tutti i fascisti, comunque mascherati e i servi del capitale.*“

Jak říká sám Franceschini: „*Brigády*‘, protože tak se jmenovaly formace komunistických partyzánů, Garibaldiho brigády: tento název vyvolává spojitost s odbojem. Přídavné jméno jsme přidali po dlouhé diskuzi mezi těmi, kteří upřednostňovali ‚rudé‘ a těmi, kteří naopak chtěli ‚komunistické‘. Přídavné jméno ‚komunistické‘ by nás až moc charakterizovalo z ideologického pohledu. Nakonec jsme vybrali ‚rudé‘, protože nám to přišlo jako více populární označení.“²⁰

Pěticípá hvězda byla vybrána, protože byla symbolem Garibaldiho brigád a Rudé armády. Objevila se navíc i ve znaku Vietkongu. Hlavní inspirací při formě vlajky se Rudým brigádám stal prapor uruguayského partyzánského hnutí Tupamaros, jež zdobila pěticípá hvězda v kruhu a nápis Národní hnutí tupamaros. Brigadisté ve znaku změnili pouze název.

Vlajka Tupamaros

Vlajka Rudých brigád

Zajímavostí je, jak moc si Curcio, Cagol a Franceschini lámali hlavu s designem znaku nově vznikající organizace. Jejich cílem bylo navrhnout jej tak, aby ho mohl kdokoliv, kdykoliv a kdekoliv jednoduše napodobit. K výsledku se dobrali jednoho zářijového dne roku 1970, když večereli v hostinci. K nakreslení dokonalého kruhu použil Renato Curcio sto lirovou minci. Problém však nastal při vkreslování hvězdy, protože dva z cípů byly vždy delší než ostatní. Nakonec se s tímto výsledkem spokojili, protože jejich znak tak nebyl jen kopií znaku hnutí Tupamaros a bylo možno ho vytvořit pouze s použitím sta lirové mince a trochou kreativity.²¹

²⁰ Giovanni FASANELLA – Alberto FRANCESCHINI, *Che cosa sono le BR: Le radici, la nascita, la storia, il presente*, Milano 2004, s. 78: „*«Brigate»*, perché così si chiamavano le formazioni partigiane comuniste, le Brigate Garibaldi: quel nome evocava un legame con la Resistenza. L'aggettivo lo aggiungemmo dopo una lunga discussione tra chi preferiva *«rosse»* e chi invece voleva *«comuniste»*. L'aggettivo *«comuniste»* ci avrebbe caratterizzati troppo da un punto di vista ideologico. E alla fine scegliemmo *«rosse»* perché ci sembrava un marchio più popolare.“

²¹ Tamtéž, s. 79.

Zpočátku se jednalo o decentralizovanou skupinu, protože neexistovala osoba nebo řídicí orgán, který by rozhodoval o všech záležitostech. Každý měl v organizaci svou funkci. Například Franceschini se naučil falšovat osobní doklady, protože se bál riskovat dát fotografie členů Rudých brigád někomu mimo organizaci. Pomáhal mu v tom jeden dělník z továrny Sit-Siemens, jenž mu dával kontakty na drobné zločince, kteří mu pod podmínkou, že dokumenty nebude prodávat na černém trhu, dodávali materiál potřebný k jejich výrobě. Další důležitou osobou byl Giorgio Semeria, který se jednou náhodou zúčastnil studentské demonstrace a z této demonstrace odešel jako člen Metropolitního politického kolektivu. Později se stal mozkiem Rudých brigád: byl to muž, který věděl, jak a kde pronajmout ubytování či kde nakoupit zbraně.²²

Postupem času se Rudé brigády rozrůstaly. Centrem zůstával i nadále Milán, kontakty byly navázány v provincii Lodi, v Borgomaneru a v Reggio Emiliu. Co se týče továren, své lidi měli brigadisté v milánském Sit-Siemensu a Pirelli a v turínských továrnách Lancia a Fiat. Rudé brigády měly zhruba sto členů, z nichž původně pracoval v utajení pouze Franceschini. Když ale jednou byli zadrženi, vyslýcháni a následně propuštěni policií Curcio s Cagol, vstoupili od března 1971 také v utajení. Každý člen měl okolo sebe další společníky – vztah byl jedna ku deseti: na každého člena připadalo deset sympatizantů. To znamenalo, že se v Rudých brigádách pohybovalo okolo 1000-1500 osob.²³

S rozrůstáním a novými potřebami se uvnitř Rudých brigád začalo diskutovat o nutnosti zlepšit organizační strukturu. Diskuze byla urychlena událostí ze dne 2. května roku 1972, kdy bylo po zásahu ozbrojených složek zatčeno přes třicet brigadistů. Aby Rudé brigády mohly pokračovat v ozbrojeném boji, bylo zapotřebí organizaci restrukturalizovat tak, aby byla více odolná vůči zásahům státu. Nová struktura, která trvala až do rozdělení Rudých brigád v roce 1982, je sepsána v dokumentu *Alcune questioni per la discussione sull'organizzazione*. Ostatně to zmiňuje i brigadista Moretti: „Mnoho let poté, když se mě někdo zeptal, co byly Rudé brigády, odpovídal jsem: přečtěte si tento dokument, je v něm napsáno vše.“²⁴

Základním stavebním kamenem je logistická brigáda (*Brigata logistica*), na které závisí celá organizace. Do sféry její činnosti patří falzifikování osobních dokumentů

²² Giovanni FASANELLA – Alberto FRANCESCHINI, *Che cosa sono le BR: Le radici, la nascita, la storia, il presente*, Milano 2004, s. 80.

²³ Tamtéž, s. 81.

²⁴ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 100: „Molti anni dopo, a chi mi chiedeva cosa fossero le Br, rispondevo: leggete quel documento, è tutto scritto lì.“

a poznávacích značek automobilů, krádeže vozidel, zdravotní péče, obstarávání ubytování a občas také zbraní. Je složena z maximálního počtu pěti osob téměř výhradně z řad nestálých členů, pro které bylo typické, že nepracovali v utajení. Kromě výše zmíněných úkolů mezi ně patřily také propagace politiky brigadistů mezi obyvatelstvem a budování základů pro revoluční potřeby. Vedle nestálých členů byli v organizaci také členové stálí.²⁵ Ti pracovali v utajení a museli tudíž zřetřit všechny vazby s legalitou a plně se podřítit dobru organizace. Díky jejich práci mohly fungovat a rozvíjet se ostatní složky Rudých brigád. Co se týče práv a povinností uvnitř organizace, mezi stálými a nestálými členy nebylo velkých rozdílů. Příkladem může být to, že se nestálí členové mohli stát například součástí strategického ředitelství (*direzione strategica*). Naopak v ředitelstvích tzv. front, kolon a exekutivy mohli z důvodu neustálé pohotovosti zastávat funkci pouze členové stálí, čili ti v utajení.

Nejpočetnější organizační složkou jsou brigády (*brigate*). Rozdělují se dále na tři typy. První typ (*brigata della triplice*) měl na starost karabiniéry, policii, věznic a soudnictví. Druhý typ (*brigata delle forze politiche*) měl za úkol sledovat aktuální politické dění a jednotlivá politická uskupení. Úkolem posledního typu (*brigata di fabbrica*) bylo sledovat průmyslové dění. Brigády, jakožto nejnižší prvek v organizační hierarchii, působily malé škody a vykonávaly zejména menší akce.²⁶

Vraždy politiků byly výhradně v rukou kolon, které byly tvořeny stálými členy. Působnost jednotlivých kolon se vztahovala vždy k určité geografické oblasti (Turín, Janov, Řím, Milán, Benátsko, Sardinie). Jejich ředitelství se skládalo ze zástupců Logistické brigády a jednotlivých brigád a eventuálně z dalších stálých členů.

Když postoupíme v hierarchické pyramidě vzhůru, nalézáme dvě Národní fronty: Národní logistickou frontu (*Fronte logistico nazionale*) a Frontu národního shromáždění (*Fronte di massa nazionale*). Jsou složeny z vedoucích kolon, kteří vyhodnocují návrhy akcí postoupené různými kolonami.²⁷

Na špičce pyramidy se nachází výkonný výbor (*comitato esecutivo*), který je složen ze dvou zástupců Národní logistické fronty a ze dvou zástupců Fronty národního shromáždění. Tyto čtyři osoby jsou prakticky hlavami celých Rudých brigád. Řídí a koordinují aktivity front a kolon, s definitivní platností schvalují jejich návrhy. Jakmile byl jednou vyřčen ortel nad danou otázkou, nikdo ho dále nesměl zpochybňovat

²⁵ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 101.

²⁶ Alessandro ORSINI, *Anatomia delle Brigate rosse: Le radici ideologiche del terrorismo rivoluzionario*, Soveria Mannelli 2009, s. 91.

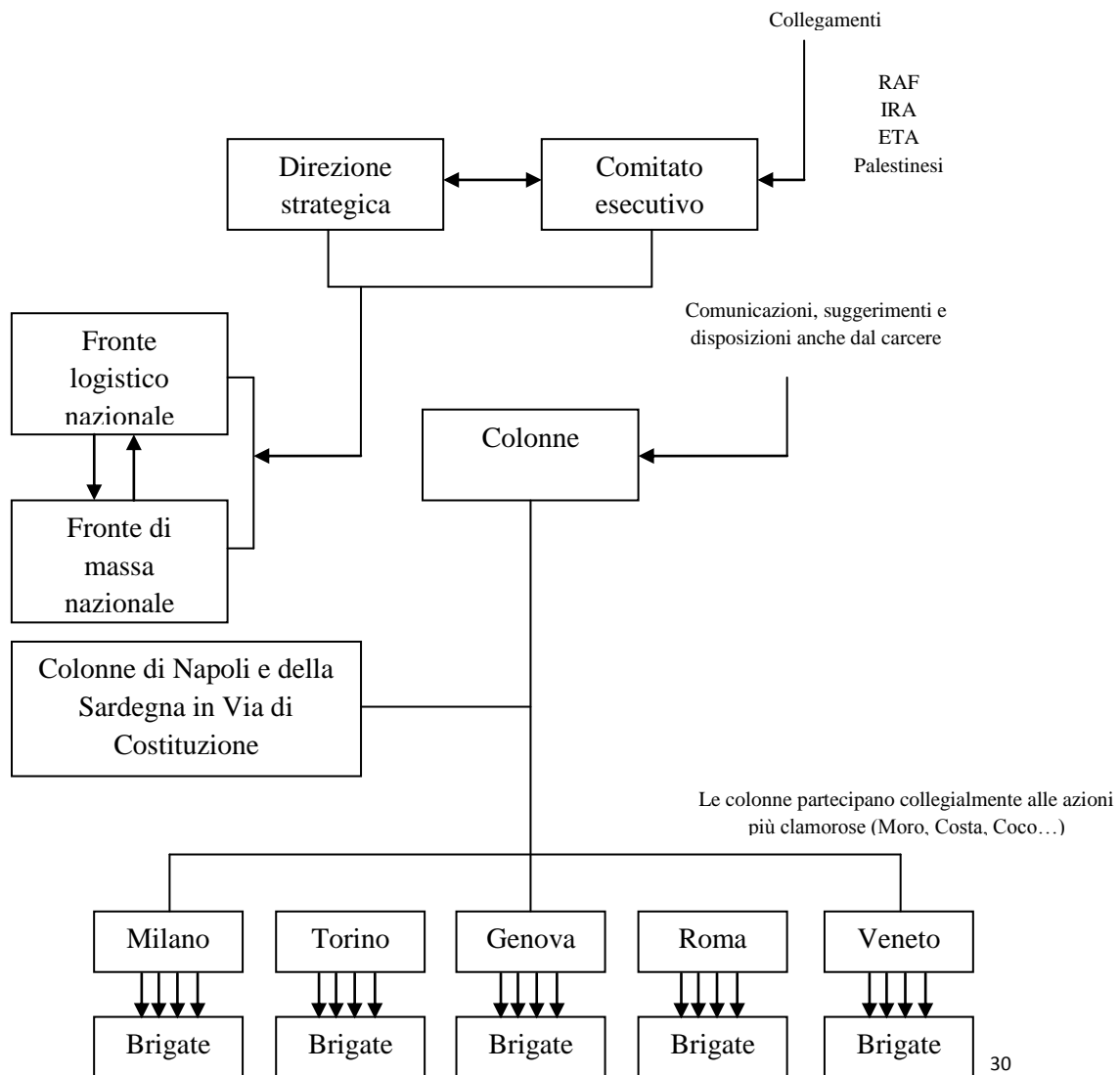
²⁷ Tamtéž, s. 91.

nebo se k němu vracet ve snaze změnit ho. Jedinec se musel podřítit vůli kolektivu. „V Rudých brigádách – vypráví brigadistka Andriana Faranda – se kolektivní rozhodnutí více neprojednávala.“²⁸ Dále dohlížíjí, často i osobně, na průběh největších akcí a konečně také navazují a spravují vztahy s ostatními organizacemi.

Pro zaručení největší míry demokracie je zde poslední orgán, strategické ředitelství (*direzione strategica*), které volí členy výkonného výboru a poté kontroluje jejich činnost. Obecně se jedná o nejvyšší politickou autoritu celé organizace. Je tvořena členy výkonného výboru a front. Ti se schází jednou nebo dvakrát ročně, v mimořádných případech se může sejít na žádost výkonného výboru, některé z front nebo kolon. Hlavním úkolem je udávat celkový politický směr Rudých brigád.²⁹

²⁸ Alessandro ORSINI, *Anatomia delle Brigate rosse: Le radici ideologiche del terrorismo rivoluzionario*, Soveria Mannelli 2009, s. 92: „Nelle Br – racconta la brigatista Adriana Faranda – le decisioni non si discutevano.“

²⁹ Tamtéž, s. 92.

³⁰ Alessandro ORSINI, *Anatomia delle Brigate rosse: le radici ideologiche del terrorismo rivoluzionario*, Soveria Mannelli: Rubbettino Editore, 2009, s. 90.

2. ČINNOST RUDÝCH BRIGÁD A REAKCE STÁTU

Jedním z prvních úkolů Rudých brigád po konferenci v Costaferratě bylo zformovat v hlavních milánských továrnách brigádu o několika členech, jejichž hlavním posláním bylo získat si důvěru dělníků a poté vést odboj uvnitř těchto továren. Z nich se hnutí dále šířilo do okrajových čtvrtí Milána, jako například do Giambellina a Quarta Oggiara, kde se brigády vkládaly do sociálních nepokojů vyvolaných špatným stavem domů.³¹

Pro první období aktivity jsou charakteristické bombové útoky, požáry automobilů vysoce postavených činnovníků, které vždy doprovázel leták s prohlášením Rudých brigád. Bylo to vůbec poprvé v italských dějinách třídního boje, kdy se revolucionářská organizace otevřeně hlásila k akcím vůči vládnoucí vrstvě.³²

2.1 Ozbrojený boj jako způsob komunikace

První akce, pod kterou se Rudé brigády podepsaly, byla vykonána dne 17. září 1970, když brigadisté podpálili automobil manažera továrny Sit-Siemens Giovanniho Leoniho. Po dvou dnech bylo vydáno prohlášení č. 1 (*comunicato n. 1*) s titulem *Repressione, Capi, Capetti, Fascisti* (Represe, Vůdci, Vedoucí, Fašisté) obsahující sérii výhružek řídicí skupině téže firmy. Důvody ke žhářskému činu byly následující: tendence propouštět dělníky či preferování pravicově orientovaných pracovníků. Jsou v něm uvedena také jména příštích cílů, což se pro Rudé brigády stalo v budoucnu také typickým, mezi kterými byl zmíněn i šéf ostrahy továrny Pirelli, Ermanno Pellegrini. Ten, aniž by dbal potenciální hrozby, propustil několik pracovníků. Odvetná akce v podobě podpáleného automobilu na sebe nenechala dlouho čekat. Odveta, jak se píše v prohlášení č. 3 (*comunicato n. 3*), byla rozhodnuta soudem lidu (*tribunale del popolo*), který byl od této chvíle další nedílnou součástí brigadistické propagandy.³³

Technologie používané při prvních útocích byly více než primitivní. Například bomby se vyráběly zásadně z materiálů běžně dostupných v supermarketech. Idea Rudých brigád totiž byla mít co nejjednodušší strukturu bez skladů plných materiálu, která by musela být stále hlídána. Když bylo něco zapotřebí, stačilo zajít do nejbližšího obchodu a jednoduše to koupit. Jediným problémem bylo vědět, kde požadované věci

³¹ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 18.

³² Giorgio BOCCA, *Il terrorismo italiano, 1970/1978*, Milano 1978, s. 21.

³³ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 25.

najít a jak je poté použit například k výrobě bomby. „*Podle Che Guevary se partyzán neměl zatěžovat příliš mnoha věcmi, vše potřebné si musel nosit ve svém batohu.*“³⁴ Brigadisté se tímto inspirovali, namísto batohu ale při sobě stále měli kufřík, jehož obsahem byla „sada partyzána“. V té nechyběly základní dokumenty o organizaci, inkoustová poduška s razítkem a materiálem pro výrobu falešných dokumentů, peníze a pistole s tlumičem. To také zaručovalo, že i jediný člen Rudých brigád, by mohl celou organizaci znovu přivést k životu.³⁵

Dva dny po zátahu na rodiny brigadistů v ulici Mac Mahon ze dne 25. ledna 1971, jemuž se nevyhnuli ani Curcio a Cagol, kteří tak byli nuceni vstoupit do utajení společně s Franceschinim, vykonaly Rudé brigády první velký útok, jímž na sebe upoutaly pozornost celého národa.³⁶

Jednalo se o požár založený ve zkušebním závodě firmy Pirelli v Lainate. Byla to první složitější akce, kterou členové brigád podstoupili. Konkrétně jeden člen, Franceschini, společně se třemi zaměstnanci továrny Pirelli. Ti nejprve museli nepozorovaně vniknout do objektu. Kvůli všudypřítomným strážím nemohli použít zápalné láhve jako v předchozích akcích, proto za účelem získání času pro únik použili „lahve časované“, vynález jednoho z brigadistů. Ten byl v celku prostý. Místo skleněných lahví použili plastové koše zakoupené v supermarketu, v lékárně pořídili draslíkové tablety, které se běžně používají proti bolesti v krku. Ty rozdrtili a smíchali s lakem obsahujícím nitroglycerin. Když se tato směs vysušila, vyrobili z ní svíčky s dlouhou zápalnou šňůrou, které se umístily do plastových košů, jichž podle výpovědi Franceschiniho připravili šest či sedm. Dva spolupachatelé čekali před skladištěm a hlídali, zda někdo nepřichází, zatímco Franceschini společně se svým kolegou umístili pod zaparkované kamiony koše napěchované výbušninou, zapálili je a dali se na útěk. Než šňůry dohořely a došlo tak k výbuchům, všichni pachatelé se nacházeli kilometr za zkušebním závodem. Z osmi kamionů jich shořelo šest, což brigadisté glosovali v prohlášení o akci slovy: „*Příště budeme úspěšnější.*“³⁷

Odezva byla veliká. Po mnoho dalších let se psalo, že Rudé brigády vznikly právě v Lainate. Pro nezávislého zahraničního pozorovatele to byla, dalo by se říci,

³⁴ Giovanni FASANELLA – Alberto FRANCESCHINI, *Che cosa sono le BR: Le radici, la nascita, la storia, il presente*, Milano 2004, s. 79: „*Secondo Che Guevara, il guerrigliero non poteva essere appesantito da troppe cose, doveva portare tutto il necessario nel suo zaino.*“

³⁵ Tamtéž, s. 79-80.

³⁶ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 28.

³⁷ Giovanni FASANELLA – Alberto FRANCESCHINI, *Che cosa sono le BR: Le radici, la nascita, la storia, il presente*, Milano 2004, s. 83: „*La prossima volta sapremo far meglio.*“

až senzační událost, protože předpovídala existenci militantní organizace, která působila trvalé škody. Také proto byl ohlas v milánských novinách obrovský. Ten se ještě zvětšil, když se ve čtvrti Quarto Oggiaro zmítané sociálními nepokoji, objevily letáky, ve kterých se Rudé brigády ke žhářskému útoku hlásily a proklamovaly boj proti vedoucím továrny Pirelli, kteří svým dělníkům sice poskytovali ubytování, ale za nájmy si účtovali stále více a více peněz.

Všechny teroristické útoky se také díky letákům, ve kterých brigadisté činili prohlášení a kladli si požadavky, dají považovat za způsob komunikace. Samotní brigadisté definovali své akce jako ozbrojenou propagandu, protože jejich cílem bylo změnit způsob myšlení veřejnosti. Rozdíl mezi Rudými brigádami a dalšími levicovými organizacemi byl právě v komunikaci. Hnutí jako *Lotta continua*, *Potere operaio*, *Avanguardia operaia* byla v těchto letech mnohem násilnější, ale nikdy neobjasnila smysl svých akcí, natož aby se k nim veřejně přihlásila.³⁸

2.2 První únos

Rok 1972 znamenal pro Rudé brigády zlom, přestože začal bez velkých změn. Již dne 20. ledna byly zapáleny automobily odboráře Corrada Ferrary, poradce Italského socialistického hnutí (*Movimento Sociale Italiano*) Attilia Carelliho a tehdejšího člena Mládežnické fronty Ignazia La Russy. Brigadisté motiv odůvodnili tím, že se odboráři spojili v parlamentu s pravicí, kde se podíleli na volbě Giovanniho Leoneho za prezidenta republiky. O měsíc později, 18. února, byl spáchán bombový útok na sídlo odborářů a pár dnů na to padly popelem automobily několika funkcionářů Italského socialistického hnutí.

Pokud by někdo očekával, že se útoky brigadistů budou odehrávat stále ve stejném duchu, byl by na omylu. Dne 3. března se odehrála akce kompletně odlišná od těch dosavadních, která znamenala posun ve strategii Rudých brigád. Organizace zrealizovala první politický únos ve svých dějinách. Zmocnila se mezi dělníky dobře známého Idalga Macchiariniho, vedoucího pracovníka Sit-Siemensu zodpovědného za produkci. Byl unesen v Miláně a uvězněn na přibližně dvacet minut v dodávce Fiat 850, kde podstoupil rychlý proces vykonaný mobilním soudem lidu (*tribunale del popolo mobile*) a poté byl propuštěn zpět na svobodu. Když se Macchiarini ocitl v dodávce, byla s ním pořízena fotografie, která se svým způsobem zapsala do historie.

³⁸ Giovanni FASANELLA – Alberto FRANCESCHINI, *Che cosa sono le BR: Le radici, la nascita, la storia, il presente*, Milano 2004, s. 84.

Je na ní inženýr s hlavní zbraně Walther P38 přiloženou k tváři, zatímco druhá pistole míří z výšky na jeho spánek. Na ceduli zavěšené na jeho krku se píše: RUDÉ BRIGÁDY: KOUSNI A UTEČ! NIC NEZŮSTANE NEPOTRESTÁNO! UDEŘ JEDNOHO, ABYS POUČIL STO! VŠECHNA MOC OZBROJENÉMU LIDU!³⁹

Unesený Idalgo Macchiarini

Milánská tisková agentura *l'Agencia Nazionale Stampa Associata* (dále ANSA) obdržela tuto fotografii společně s komentářem: „*Macchiarini Idalgo, fašistický vedoucí pracovník Sit-Siemensu, souzený Rudými brigádami. Proletáři se chopili zbraní. Pro kmotry to je počátek konce.*“⁴⁰

Tato akce se považuje za veliký skok. Bylo to totiž poprvé, co se stal takto vysoce postavený muž obětí únosu, přestože velice krátkého.

2.3 První zatčení a první oběť

Dne 13. března 1972 byl pěti brigadisty napaden vicesekretář Italského socialistického hnutí ve městě Cesano Boscone, Bartolomeo Di Mino. Několik dnů po tomto incidentu bylo během velkého zátahu proti levicovým organizacím zatčeno dvanáct osob, mezi

³⁹ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 38.

⁴⁰ Tamtéž, s. 38: „*Macchiarini Idalgo dirigente fascista della Siemens processato dalle Br. I proletari hanno preso le armi. Per i padroni è l'inizio della fine.*“

kterými byli z velké části brigadisté. Všichni byli obviněni za spoluúčast na ozbrojených útocích, ale z důvodu špatné legislativy byli po krátké preventivní vazbě propuštěni zpět na svobodu. Čili i přestože měly pořádkové síly proti Rudým brigádám mnoho důkazů, kvůli nedostačující legislativě nemohly nijak zakročit. Změna ale přišla po únosu Idalga Macchiariniho. Tehdy bylo rozhodnuto skoncovat s Rudými brigádami, organizací, která byla mezi těmi levicovými považována za největší hrozbu. Během následujících měsíců se policie a vyšetřovatelé dočkali díky zásahu parlamentu nových, větších pravomocí.⁴¹

Prvním padlým revolucionářem se stal Giangiacomo Feltrinelli, zakladatel militatní organizace Gruppi d'azione partigiana (dále GAP), která úzce spolupracovala s Rudými brigádami. Když se ve svém sídle v Rakousku, kde se zotavoval po bronchitidě, dozvěděl z televize a radia (což svědčí o velkém ohlasu akce ve světě) o únosu Macchiariniho, plný entusiasmu se co nejdříve vrátil do Itálie a zorganizoval sabotáž elektrického vedení v Segrate. Konal se tam totiž kongres Komunistické strany, na kterém měl být Enrico Berlinguer zvolen předsedou. Sabotáž ale skončila tragicky, protože Feltrinelliho zabil elektrický výboj. Podle soudu se jednalo o nešťastnou náhodu, ale brigadisté byli přesvědčeni o tom, že se jednalo o cílený útok na šéfa GAP. Kde ale leží pravda, to se pravděpodobně nikdy nedozvíme.⁴²

S Feltrinelliho smrtí skončila také činnost organizace GAP, jejíž někteří členové následně požádali o vstup do Rudých brigád. Byl mezi nimi i Marco Pisetta, jenž později významně zasáhl do brigadistických dějin. O jeho vstupu do organizace se dlouho debatovalo, protože některými členy byl považován za nedůvěryhodného. „*Je to dobrý společník, udělali jsme spolu jednu vloupačku...*“⁴³ oponovali Curcio s Morettim. Teprve poté, co se za Pisettu zaručili, nic nebránilo jeho vstupu do organizace.

Přijetí Pisetty se však nakonec ukázalo jako velká chyba. Dne 2. května 1972 se totiž stáhla smyčka okolo Rudých brigád a byla jim uštědřena první velká rána. Toho dne bylo po rozsáhlé policejní akci zatčeno okolo třiceti brigadistů. Margheritě Cagol, Curciovi, Franceschinimu, Morettimu a několika dalším se podařilo uniknout, protože se vyšetřovatelům nepodařilo udržet akci v tajnosti. Pisetta byl po čtyřech dnech propuštěn z vazby a jak se později Franceschini dovítí, nebylo to bezdůvodně. Již od roku 1970 byl totiž policejním donašečem. Na základě jeho výpovědí a informací

⁴¹ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 39-40.

⁴² Giovanni FASANELLA – Alberto FRANCESCHINI, *Che cosa sono le BR: Le radici, la nascita, la storia, il presente*, Milano 2004, s. 117-118.

⁴³ Tamtéž, s. 111: „*È un bravo compagno, abbiamo fatto anche una rapina insieme...*“

poskytnutých tajným službám byl sepsán dokument, Paměti Marca Pisetty (*Il memoriale di Marco Pisetta*), který byl později publikován v časopisu *Il Borghese* a v novinách *Giornale d'Italia*. Byl to další důkaz toho, jaké množství informací o Rudých brigádách mají autority v hrsti.⁴⁴

Po květnovém zatýkání se Rudé brigády na šest měsíců odmlčely a zaměřily se na znovuvytvoření své infrastruktury. Soustředily se opět na okrajové části Milána a na zdejší továrny, ve kterých došlo k prvním akcím po jejich odmlce. Po sérii demonstrací a žhářských útoků, přišly na řadu další únosy. Na začátku roku 1973 byl unesen odborář Bruno Labate, který byl následně pro větší ponižení ostříhán a polonahý vyhozen před vchodem do továrny Fiat. Během tohoto roku atmosféra na Apeninském poloostrově houstla, což bylo zapříčiněno ropnou krizí. Ta měla za následek růst cen energií, protože jak bylo známo, Itálie byla závislá na energiích importovaných ze zahraničí. Z důvodu krize začala továrna Fiat po malých skupinách propouštět zaměstnance. Číslo propuštěných se zastavilo na cifře tři sta.

V době krize přišla další akce brigadistů. Dne 10. prosince 1973 byl unesen vedoucí personálu Fiat, Ettore Amerio, který se stal obětí prvního dlouhého únosu v historii Rudých brigád. Za podmínku jeho propuštění bylo požadováno jak dobré jednání s propuštěnými zaměstnanci, tak omluva od novin *La Stampa*, jejichž listy zpochybňovaly politiku Rudých brigád. Přestože toto nebylo splněno, Ettore Amerio byl po osmidenním věznění propuštěn. V prohlášení o únosu brigadisté uvedli, že Amerio plně spolupracoval.⁴⁵

2.4 Operazione girasole

Dne 18. dubna 1974 Rudé brigády unesly janovského zástupce prokurátora Maria Sossiho, který se mezi levicovými organizacemi stal nechvalně známým po procesu se skupinou *XXII Ottobre* z roku 1972. V něm žádal pro jeho čtyři členy doživotní trest za úmyslné zabití, přičemž se zcela evidentně jednalo o zabití neúmyslné. To se také projevilo ve výsledném trestu pro obžalované, kdy si pouze jeden z nich odnesl požadované doživotí. Únos Sossiho byl součástí takzvané Operace slunečnice (*Operazione girasole*).

Jelikož brigadisté neměli v Janově zřízenou žádnou brigádu ani kolonu, celý únos se z organizačního hlediska jevil jako dosti nepropracovaný. Cíl byl zadržen uprostřed

⁴⁴ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 43.

⁴⁵ Tamtéž, s. 63.

města, odkud byl převezen na izolované místo, které tak mohlo být jednoduše obklíčeno. Celé akce se navíc zúčastnilo osmnáct brigadistů, což samozřejmě nemohlo projít bez povšimnutí. Problémy se dostavily s dorazivšími karabiniéry a jen díky pohotovosti Margherity Cagol a Franceschiniho se všem podařilo uniknout a přitom neztratit rukojmího.⁴⁶

Unesený Mario Sossi

Následující den po únosu vydali brigadisté první prohlášení, ve kterém Sossiho označili za základní kámen kontrarevoluce a za fanatického pronásledovatele dělnické třídy, studentů a levicových organizací. S ubíhajícím časem přicházela další prohlášení, ve kterých se objevovaly požadavky, jimiž si Rudé brigády podmiňovaly osvobození Sossiho – připustit, že proces se skupinou *XXII Ottobre* byl výsledkem série machinací a zároveň propustit všechny odsouzené v tomto případě.

Postoj státu byl samozřejmě negativní. V týdeníku *Panorama* se v pondělí 22. dubna objevila zpráva, že se trojkoalice složená z křesťanských demokratů, sociálních demokratů a socialistů usnesla na blíž nespecifikované strategii, kterou prý žádné další návrhy brigadistů nemohly změnit. Nastala patová situace a po celý měsíc se nic nedělo. Věci se rozpochovaly až se šestým prohlášením ze dne 18. května, ve kterém brigadisté zmínili, že Sossi přiznal machinace a intriky v procesu se členy *XXII Ottobre*, a že pokud nebudou do čtyřiceti osmi hodin propuštěni, bude Sossi popraven.

⁴⁶ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 69.

O dva dny později rozhodl odvolací soud v Janově s ohledem na nebezpečí, které Sossimu hrozilo, o okamžitém propuštění vězňů. V tu chvíli ale na scénu vstoupil prokurátor Francesco Coco, který požadoval nejprve propuštění Sossiho a až poté měli být propuštěni členové *XXII Ottobre*. Brigadisté souhlasili s tím, že po propuštění měli být vězni převezeni na kubánskou ambasádu, kde by našli útočiště. Vůbec nepředpokládali, že by je Kubánci mohli odmítnout, což se ale stalo.⁴⁷

Když Rudé brigády viděly, že se opět dostávají do patové situace, rozhodly se dne 23. května, aniž by jejich požadavky byly splněny v praxi, Sossiho propustit. Vzhledem k velkým očekáváním, s nimiž vzhlížely k této operaci, se nakonec jednalo o obrovský krok zpět.

2.5 Zatčení Renata Curcia a Alberta Franceschiniho

Případ Sossi znovu přesvědčil vyšetřovatele, že organizace Rudých brigád představuje velkou hrozbu. V předvečer propuštěního zástupce prokurátora Sossiho, dne 22. května, bylo podle vzoru turínské soudní policie rozhodnuto o zformování speciální skupiny karabiniérů pod vedením generála Carla Alberta Dalla Chiesy, která měla mít na starost boj proti terorismu. Ne všechny politické špičky ale byly s generálem spokojeny, protože požadoval také modernizaci armády, kterou považoval za zastaralou. V tomto směru našel oporu v ministrovi vnitřních věcí, Paolu Emiliu Tavianim, jenž nařízením z 1. června ustanovil další organizaci pro boj s terorismem – generální inspektorát pro akce proti terorismu, jehož hlavním úkolem bylo shromažďování informací.⁴⁸

Vyšetřování karabiniérů započalo studiem a analyzováním dokumentů Rudých brigád, dokud nebyla plně pochopena jejich ideologie a strategie. Přes zdokonalování informačních a operačních technologií se karabiniéři propracovali až k poslednímu úkolu, kterým bylo kompletně zmapovat jejich vnitřní strukturu. Úspěchy na sebe nenechaly dlouho čekat také díky způsobu, jakým byly odhalovány skrýše brigadistů. Pomocí katastrálních map se zmenšil okruh bytů a domů, které mohly sloužit jako úkryt. Jak bylo při studiu brigadistických dokumentů zjištěno, pořizovali si ubytování zejména v dělnických čtvrtích, kde nevzbuzovali žádné podezření. Ke koupi nebo pronájmu sice používali falešné osobní dokumenty, ale ani to jim nestačilo, protože karabiniérům bylo známo, že se mají zaměřit na hledání bezdětných párů mezi 20-30 lety věku. Do konce roku 1978 tak bylo objeveno celkem 38 skrýší v Miláně, Piacenze,

⁴⁷ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 83-84.

⁴⁸ Tamtéž, s. 96.

Pavii, Turíně a Římě. Bylo také zabaveno velké množství důležitých materiálů. Celkem bylo zadrženo 152 brigadistů, z nichž 87 bylo uvězněno.

Studování katastrálních map bylo prvním způsobem boje proti Rudým brigádám, druhým byla infiltrace. Během věznění Sossioho se v italském tisku roznesla zpráva o komunistickém partyzánovi, Silvanovi Girottovi, který v roce 1969 z Itálie odcestoval do Bolívie. O čtyři roky později se přemístil do Santiaga de Chile, kde si společně s členy Unidad Popular, chilské koalice komunistů a socialistů, vydobyl pověst revolucionáře. Když následně projevil zájem o vstup do Rudých brigád, dveře měl otevřené. Schůzka, která měla definitivně rozhodnout o jeho vstupu, byla ustanovena na 8. září 1974. Jednalo se ale o past, do které se Curcio a Franceschini nechali vlákat Girottou, který byl ve skutečnosti policejním špionem. Když se blížili k místu setkání, jejich auto bylo obklíčeno policisty a oba zakladatelé Rudých brigád byli zatčeni.⁴⁹

Nepřítel státu číslo jedna, Renato Curcio, byl zavřen ve věznici s nejslabší ostrahou v Itálii, v Casale, kde údajně byly všechny vnitřní dveře vždy otevřené, odkud se může volat do zahraničí a kde panuje velmi volný návštěvní řád. „*Spíše než vězně připomínal Curcio teroristu na dovolené: má útulnou celu, knihy, televizi, v pohodlí studuje dokumenty skupiny Baader-Meinhof [...] a píše dopisy přátelům a známým.*“⁵⁰

Mezitím, co si Curcio „užíval“ pohodlí věznice, jeho žena Margherita Cagol ho plánovala osvobodit. Všechny potřebné informace o věznici získala od Renatova právníka, Eduarda Di Giovannioho, který ho chodil navštěvovat. Dne 18. února 1975 ve tři hodiny odpoledne se Cagol ohlásila jako návštěva. Když jí vrátný otevřel, mířil mu na břicho samopal. Dva Margheritini komplicové převlečení za pracovníky telefonní firmy vystoupili do prvního patra, přestříhli telefonní dráty a odřízli tak věznici od okolního světa. Sedmnáct strážných, kteří ve vězení pracovali, nemělo při pohledu na samopaly vůli vzdorovat, a tak se osvobozovací akce obešla bez jakýchkoliv obětí.

Skupina se uchýlila na farmu Spiotta poblíž vesnice Arzello v oblasti Piemont, odkud začala plánovat další útoky. Na ně ale zdecimované Rudé brigády potřebovaly peněžní prostředky. K jejich získání zvolily nejjednodušší možný způsob – z nedaleké vesnice unesly vinaře Vittoria Vallarina Ganciu. Při nastalé honičce s policií se ale jeden z brigadistů střetl s jiným autem a byl dopaden. Během výslechu policii vše prozradil a na druhý den ráno byla farma obklíčena a došlo k přestřelce. Kolega

⁴⁹ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 97.

⁵⁰ Giorgio BOCCA, *Il terrorismo italiano, 1970/1978*, Milano 1978, s. 81: „*Più che un prigioniero Curcio assomiglia a un terrorista in sabbatico: ha una cella comoda, libri, la televisione, studia con comodo i documenti della Baader-Meinhof [...] e drive lettere ad amici e parenti.*“

Margherity Cagol vzpomíná, jak se dostali z farmy a utíkali směrem k lesu. Když doběhl na jeho okraj a otočil se, uviděl Margheritu, jak klečí s rukama nad hlavou. Nemohl pro ni nic udělat a tak pokračoval v útěku. Najednou zaslechl dva výstřely z pistole, po kterých následovala jedna salva ze samopalů. Doufal, že se Cagol dostala z obklíčení, ale mýlil se. Dne 4. června 1975 byla policií zastřelena Margherita Cagol, manželka Renata Curcia a jedna ze zakladatelů Rudých brigád.⁵¹

2.6 Renato Curcio zatčen podruhé – *Processo guerriglia*

Z důvodu stále častějších a větších ran, které stát zasazoval Rudým brigádám, se jejich aktivita v roce 1975 snížila. Brigadisté se spíše soustředili na změnu vnitřní struktury organizace. Také stát nezhálel. Na přelomu let 1975 a 1976 byl karabiniéry navržen plán, který předpovídal vznik soustavy věznic s maximální ostrahou určených pro vězně zatčené za účast na ozbrojeném boji. Stalo se tak hlavně kvůli tomu, aby se neopakoval žádný útěk, jako byl ten Curciův.

Ten byl podruhé, tentokrát už definitivně, zatčen 18. ledna 1976. Na začátku tohoto roku totiž dostali policisté tip od informátora na jistého Angela Basoneho, který byl podezřelý z členství v Rudých brigádách. Při jeho sledování je Angelo nevědomky dovedl do bytu v milánské ulici Maderno, ve kterém přebývala Nadia Mantovani společně s Curciem. Po nějakém čase, co karabiniéři byt sledovali, svolil Dalla Chiesa k útoku. Po dlouhé a krvavé přestřelce byl Curcio s Nadiou Mantovani zadržen a uvězněn.⁵²

Jak je patrné z řádků výše, od roku 1972 bylo zatčeno mnoho členů a sympatizantů Rudých brigád. Soudní řízení proti nim byla spojena v jedno. Dne 17. května 1976 tak začal před soudem v Turíně první velký proces s milánskou organizací, který vešel v povědomí jako *processo guerriglia* – partyzánský proces. Již od svého začátku se jednalo o proces plný obstrukcí vyvolávaných brigadisty, jejichž cílem bylo odsoudit celé řízení k neúspěchu. To se jim dařilo prostřednictvím neustálého odmítání přidělených advokátů, vyhrožováním soudcům, prokurátorům a porotě. Nezůstalo ale jen u výhrůžek.⁵³

Nejprve byl dne 8. června 1976 v Janově zavražděn i se svým dvoučlenným doprovodem soudce Francesco Coco. Tato vražda byla prvním útokem Rudých brigád,

⁵¹ Giorgio BOCCA, *Il terrorismo italiano, 1970/1978*, Milano 1978, s. 82-83.

⁵² Tamtéž, s. 86.

⁵³ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 145.

který byl proveden bez předchozí diskuze uvnitř organizace. Coco, jenž se také účastnil turínského řízení, byl v prohlášení o akci označen za velkého nepřítele proletariátu. Také mu nebyl zapomenut podíl na procesu se skupinou *XXII Ottobre*, kvůli kterému byl již unesen Mario Sossi. Po úmrtí Coca následovala dne 28. dubna 1977 vražda advokáta Fluvia Croceho, který v partyzánském procesu zastupoval samotné brigadisty. „*Jakýkoliv advokát stanovený jako obhájce, je proto definován jako ‚obhájce režimu‘ [...]. ‚Obhájce režimu‘ byl tudíž nepřítel revoluce [...]*“⁵⁴

Po více jako dvou letech byl nakonec proces doveden k úspěšnému konci. Bylo v něm odsouzeno 29 brigadistů a 16 jich bylo zproštěno viny. Nejvyšší tresty, patnáct let žaláře, si odnesli Renato Curcio společně s Pietrem Bassim. Alberto Franceschini byl odsouzen na čtrnáct let a šest měsíců. Jen pro porovnání, nejnižší trest, čtyřletý, si odnesl Giambattista Lazagna díky svědectví špiona Girotta.

2.7 Únos Alda Mora

Během procesu v Turíně se uskutečnila největší akce v historii Rudých brigád. Byl unesen lídr křesťanských demokratů Aldo Moro, který byl šestkrát zvolen jako předseda vlády, čímž se stal jedním z nejdéle působících politiků poválečného období na tomto postu. Po volbách v roce 1976, v nichž křesťanští demokraté nezískali potřebný nadpoloviční počet hlasů, a který by nezískali ani koalici s jinými demokratickými stranami, se stal Aldo Moro zastáncem koalice s komunisty, což se samozřejmě stalo předmětem kritiky zejména od západních zemí v čele s USA. Když se mu v roce 1978 konečně podařilo přesvědčit své spolustraníky o správnosti této koalice, byl cestou na zasedání Parlamentu, na kterém měla být vyjádřena důvěra nové vládě Giulia Andreottiho, unesen.⁵⁵

K únosu došlo ráno 16. března v ulici Maria Faniho v Římě. Akce se účastnilo devět brigadistů a jedna dívka, která měla za úkol signalizovat příjezd konvoje s křesťanskodemokratickým předsedou. Jako první se objevil modrý Fiat 130, ve kterém byl Moro společně se dvěma karabiniéry, následovaný bílou Alfettou, v níž byli další tři policisté. Když dojeli na konec ulice, cestu jim automobilem zablokoval Moretti tak, že nebylo úniku. V tu chvíli se na stranách ulice vynořili čtyři brigadisté a začali na oba automobily pálit ze samopalů. Všichni členové ochranky Alda Mora byli zabití a Moro

⁵⁴ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 149: „*Qualunque avvocato nominato difensore, e per questo definito “difensore di regime“ [...]. Il “difensore di regime“, quindi, era un nemico della rivoluzione [...]*“

⁵⁵ Giorgio BOCCA, *Il terrorismo italiano, 1970/1978*, Milano 1978, s. 129.

naložen do automobilu a odvezen do bytu v ulici Montalcini, kde byl vězněn po následujících 55 dní. Ihned po únosu brigadisté zavolali do tiskové agentury ANSA, která okamžitě přerušila vysílání a oznámila zprávu o únosu. V ten samý den byla naprostou většinou vyslovena důvěra Andreottiho vládě.⁵⁶

Výsledek přestřelky při únosu Alda Mora

Během období věznění Rudé brigády vydaly celkem devět prohlášení, ve kterých zdůvodňovaly únos, vyjasňovaly politické smýšlení brigád a v nichž žádaly propuštění třinácti vězněných brigadistů výměnou za Alda Mora. To však většina politiků rázně odmítala. Také komunistická strana únos ostře odsuzovala a distancovala se od jakéhokoliv dění spojeného s brigadisty. Zprvu se bála o svou pozici ve vládě a zadruhé prohlašovala, že kdyby se přistoupilo k vyjednávání, jednalo by se o legalizaci terorismu.

Samotný Aldo Moro za dobu zajetí napsal sérii dopisů, v nichž se nejprve obracel na své stranické kolegy, na svou rodinu a nakonec se obrátil i na papeže Pavla VI. Také jemu se ale nedostalo větší odezvy. Jeho dopisy nebyly považovány za relevantní. Politici si totiž mysleli, že je psal pod tlakem brigadistů. Pouze papež vystoupil s proslovem, ve kterém žádal o propuštění Alda Mora, aniž by bylo cokoliv nabídnuto jako náhrada. To samozřejmě nemělo šanci na úspěch.

Stejně jako v případě Maria Sossiho tak došlo k patové situaci. Tentokrát ale nemohli brigadisté rukojmího jen tak propustit. Zachránili by tím sice jeden, možná více životů, ale v politické rovině by to znamenalo krok zpět. „*Propustit Mora bez náhrady by znamenalo připustit nemožnost zasáhnout stát [...]*“⁵⁷ pronesl Moretti.

⁵⁶ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 203.

⁵⁷ Tamtéž, s. 214: „*Liberare Moro senza contropartita avrebbe significato ammettere l'impossibilità di colpire lo Stato[...]*“

Největší chyby při plánování únosu se brigadisté dopustili, když vůbec nepředpokládali to, že by politici nemuseli přistoupit na jejich hru. To se také hlavně kvůli přítomnosti komunistické strany ve vládě stalo. Únos tedy směřoval k tomu nejhoršímu konci, přestože se mu brigadisté snažili jakkoliv vyhnout. Tomu svědčí telefonát Morově rodině ze dne 30. dubna, v němž Moretti nabádal manželku Alda Mora, aby vyžádala zásah Zaccagniniho, jednoho z lídrů křesťanských demokratů. Pokud by se tak nestalo, brigadistům by nezbylo nic jiného než Mora zavraždit. Po telefonátu, který byl odposloucháván policií a tudíž dán rovněž k dispozici politikům, však k žádné změně nedošlo.⁵⁸

Unesený Aldo Moro a reakce italského tisku

Dne 8. května tak bylo vedením římské kolony rozhodnuto o tom, že Aldo Moro musí být zabit. Na druhý den ráno mu bylo sděleno, že bude v rámci bezpečnosti přemístěn na jiné místo. Když byl naložen do kufru automobilu a přikryt červenou dekou, aby neviděl, kam je odvážen, byl několikrát střelen Morettim do hrudi. Automobil s tělem byl poté přemístěn do ulice Caetani. Po mnoho let se tradovalo, že se jednalo o místo na půli cesty mezi sídly křesťanské demokracie a komunistů, což mělo symbolizovat konec historického kompromisu, aliance mezi těmito dvěma stranami, za kterou Aldo Moro bojoval. Pravda je však taková, že automobil se nacházel blíže k řece Tibeře.

⁵⁸ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 211.

Po nálezu těla dne 9. května začala policejní vyšetřování, která přinesla první výsledky už po několika měsících. Během dalších čtyř let nashromáždila magistratura tolik materiálů, že dne 14. dubna 1982 mohl začít první proces s Morovými únosci. Velký podíl na tom také měla komise založená parlamentem několik měsíců předtím, 23. listopadu 1981, jejímž jediným úkolem bylo vyšetřování případu Alda Mora.⁵⁹

Zavražděný Aldo Moro

2.8 Období po smrti Alda Mora

Po vraždě Alda Mora začalo pro Rudé brigády období krize, kterou se jim už nepodařilo nikdy překonat. Z politického hlediska měla vražda za následek ukončení veškerých vztahů s ostatními levicovými organizacemi, které ve většině případů vraždu kritizovaly.⁶⁰ Ihned po případu byly zahájeny velké zátahové akce pod vedením generála Dalla Chiesy, který byl dne 30. srpna 1978 jmenován hlavou nově založeného speciálního oddělení boje proti terorismu. Týden po vraždě, dne 17. května, byl nalezen úkryt brigadistů v římské ulici Pio Foà. Vedle šesti zatčení zde byla zabavena veškerá nalezená aparatura. Také v Miláně bylo díky sérii sledování odhaleno několik brigadistických bází, které padly začátkem října 1978 po bleskové akci karabiniérů. Velké překvapení potom čekalo na karabiniéry v bytě v ulici Monte Nevoso, který byl plný dokumentů, mezi nimiž nechyběl ani kompletní archiv historie Rudých brigád od roku 1970.

Odplatom za akci v ulici Monte Nevoso byla série útoků, která byla odstartována 8. října vraždou Girolama Tartaglioneho, člena Ministerstva spravedlnosti. V průběhu

⁵⁹ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 221.

⁶⁰ Tamtéž, s. 215.

příštích dvou měsíců bylo napadeno pět policistů, z nichž dva smrtelně. Největší ohlas ale sklídil případ Guida Rossy, příslušníka komunistické strany a delegáta odborů. Ten na konci roku 1978 upozornil policii na jistého Berardiho, jehož správně podezřival, že je osobou blízkou Rudým brigádám. Odvetná akce za jeho zatčení, které bylo historicky první na základě udání běžného občana, přišla 24. ledna 1979. Po dlouhých debatách uvnitř výkonného výboru Rudých brigád, zda Rossu zavraždit či jen zastrašit, bylo rozhodnuto, že bude potrestán prostřelením kolen. Jeden z atentátníků ale na místě činu jednal na vlastní pěst, neuposlechl rozkaz a Rossu zastřelil. To byl první moment, jenž vedl k rozporům uvnitř organizace, které nakonec měly za následek rozštěpení Rudých brigád v roce 1981.

Takovou reakci na Rossovu smrt, která se dostavila, brigadisté ani v nejmenším nečekali. Janovští dělníci stávkovali, noviny psaly, že byl zabit muž, jehož osoba byla esencí i substancí demokracie. S proslovem vystoupil i prezident republiky Sandro Pertini: „*Rudé brigády jsem poznal mnoho let nazpět, ale poznal jsem ty pravé, které bojovaly proti nacistům, ne tyto ubohé, které střílejí proti dělníkům.*“⁶¹ Samotný Berardi byl zprávou o vraždě tak popuzen, že se rozhodl spolupracovat s vyšetřovateli, což vedlo k zatčení několika členů Rudých brigád.

2.9 Počátek konce Rudých brigád

Jako odpověď na zvětšující se počet útoků v průběhu roku 1979 byl dne 15. prosince přijat zákon, známý také jako „zákon Cossiga“, který zvyšoval dosavadní trestní sazbu za teroristické činy o polovinu.⁶² V platnost vešel 6. února následujícího roku. Další jeho rozšíření naopak garantovala markantní zkrácení trestu těm, kteří spolupracovali s policejními orgány a vládou – svědčení proti svým kolegům, udavačství.⁶³ K tomuto zákonu přibývaly v průběhu osmdesátých let další, které zvyšovaly pravomoci policie. Ta například mohla bez důkazů zatknout kohokoliv, kdo vyvolával byť sebemenší podezření. Podle nepsaného pravidla také mohla používat při vyslýchání hrubé násilí, s jehož pomocí začal dříve či později mluvit každý. To vedlo k vlně zatýkání, která způsobila Rudým brigádám velké ztráty. Když se k nim připojily neshody uvnitř organizace, znamenalo to počátek konce.

⁶¹ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 232: „*Io le Brigate rosse le ho conosciute tanti anni fa, ma ho conosciuto quelle vere che combattevano i nazisti, non questi mi-se-ra-bi-li che sparano contro operai.*“

⁶² Tamtéž, s. 247.

⁶³ Tamtéž, s. 307.

První částí, která se od Rudých brigád oddělila, byla milánská kolona Walter Alasia. Ta měla delší dobu rozpory s výkonným výborem, jenž byl kritizován za to, že se přestal zabývat problematikou továren a dělníků. Přestože se tehdejší hlavní představitel brigád Mario Moretti snažil celou situaci urovnat, kolona Walter Alasia se na jaře roku 1980 oddělila a začala působit nezávisle na Rudých brigádách. Další rána přišla v době, kdy už si všichni mysleli, že je krize zažehnána. Dne 4. dubna 1981 byl v Miláně zatčen samotný Moretti. Nově složený výkonný výbor následně rozhodl, že se bude pokračovat v dosavadní politice stupňování útoků na jednotlivé politické cíle. S tím ale nesouhlasila skupina vytvořená okolo Giovanniho Senzaniho, která tyto útoky považovala za nikam nevedoucí. Na začátku roku 1981 se tato skupina odtrhla a vytvořila novou odnož Rudých brigád, Partyzánskou stranu (*Brigate rosse - Partito della Guerriglia*). Z původních Rudých brigád nyní reprezentovaných benátskou a římskou kolonou se na základě rozhodnutí strategického ředitelství na podzim téhož roku stala Komunistická bojová strana (*Brigate rosse – Partito Comunista Combattente*). Zatímco ta po organizační stránce navazovala na tradici Rudých brigád, Partyzánská strana se dělila pouze na kolony a oddíly.⁶⁴

Premiérová akce Partyzánské strany přišla dne 27. dubna 1981. Ve městě Torre del Greco v Kampánii byl unesen politik křesťanskodemokratické strany Ciro Cirillo. Nejednalo se o nijak významného muže, známý byl jen mezi svými stranickými kolegy. Terčem brigadistů se stal z důvodu, že jako viceprezident výboru pro rekonstrukci Kampánie po ničivém zemětřesení z roku 1980 měl na správu velké množství peněz. K únosu došlo v období rostoucích sociálních nepokojů vyvolávaných nezaměstnanými a lidmi, kteří po zemětřesení zůstali bez střechy nad hlavou. Mezi požadavky, které si Partyzánská strana kladla za Cirillovo propuštění, bylo poskytnutí ubytování obětem katastrofy, dát příspěvek nezaměstnaným a nakonec publikovat propagandistické materiály strany v novinách. Oproti případu Alda Mora byli tentokrát křesťanští demokraté ochotni vyjednávat, což bylo způsobeno také tím, že komunistická strana se už nenacházela ve vládě. Dne 26. května byl přijat zákon o poskytnutí ubytování a příspěvků nezaměstnaným ve věku osmnáct až dvacet devět let, který vešel v platnost na začátku června. Cirillo byl i přesto vězněn ještě celý další měsíc a propuštěn byl teprve dne 24. července poté, co jeho příbuzní zaplatili výkupné ve výši jeden a půl miliardy lir.⁶⁵

⁶⁴ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 290-291.

⁶⁵ Tamtéž, s. 292-295.

Během věznění Cirilla byl unesen Roberto Peci, bývalý člen Rudých brigád podezříváný ze spolupráce s policií a bratr Patrizia Peciho, který se do mysli brigadistů zapsal udavačstvím. V prohlášeních Partyzánské strany stálo, že Roberto byl odsouzen k smrti soudem lidu. Partyzánská strana byla totiž přesvědčena, že udavačská kauza Patrizio Peci už více nebude symbolem porážky proletariátu, ale jeho novou výhodou. Po padesáti čtyřech dnech věznění byl Roberto popraven na předměstí Říma poblíž dostihového závodiště. Vedle těla byla nalezena červená rouška s hvězdou Rudých brigád a vzkaz *Morte ai traditori* (Smrt zrádcům).⁶⁶

Komunistická bojová strana o sobě dala poprvé slyšet dne 17. prosince 1981, když unesla amerického generála Jamese Lee Doziera, který byl také zástupcem velitele pozemních sil NATO. Přestože si od této akce brigadisté hodně slibovali, z důvodu špatné připravenosti skončila obrovskou porážkou. Uspokojení velkým ohlasem veřejnosti začali pozbývat opatrnosti a vůbec nezaregistrovali stále více se stahující smyčku okolo jejich úkrytu. Dne 28. ledna 1982 byl Dozier osvobozen Centrální bezpečnostní službou (*Nucleo Operativo Centrale di Sicurezza*). Všech pět únosců bylo zatčeno a převezeno do tajného bytu, kde je policisté za účelem získání informací mučili.⁶⁷ Emilia Libera vypráví, jak ji kopali do genitálií, Antoniovi Savastovi bylo vyhrožováno zabitím a hozením do kyseliny, zatímco byl pálen cigaretami. Cesareho Di Leonarda bili do chodidel a hlavou mu bylo mláceno o zeď. Poté byl podroben elektrickým šokům a byly mu drceny prsty. Díky jeho výpovědi před soudem byli tito policisté dne 29. června 1983 zatčeni a v průběhu léta odsouzeni za zneužívání pravomoci. To ovšem nic neměnilo na tom, že zatčené brigadisty donutili mluvit. Například Libera prozradila polohu celkem osmi bází Komunistické bojové strany v Římě a na Sardinii a udala dvacet dva kolegů, Savasta vyšetřovatelům poskytl organizační schéma benátské a římské kolony. To mělo během krátkého časového úseku za následek zatčení více jak čtyř set příslušníků komunistické frakce Rudých brigád a odhalení mnoha úkrytů.

Ani Partyzánská strana nezůstala bez následků. Při plánování nové akce během Dozierova únosu, dne 4. ledna 1982, byli v Římě zatčeni dva její členové. Také ti byli mučeni a prozradili tak několik skrýší. O několik dní později v nich proběhla zátaňová akce, které padl za oběť i Giovanni Sensani. V jednom z bytů byl nalezen malý zbrojní

⁶⁶ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 305.

⁶⁷ Tamtéž, s. 319.

sklad: protiletadlové střely země-vzduch, bazuky a jeden minomet, který měl posloužit při napadení sídla křesťanských demokratů.

Poslední frakce Rudých brigád, milánská kolona Walter Alasia, utrpěla také mnohé ztráty během zatýkání ze dne 22. dubna 1982. V průběhu roku se je snažila zacelit a kolonu přivést zpět k životu. To se ale i kvůli dalšímu zásahu policie na začátku roku 1983 nepodařilo a kolona tak zanikla.

Všechny výše zmíněné úspěšné akce byly vedeny generálem Dalla Chiesou, který byl během několika týdnů jmenován zástupcem náčelníka generálního štábu italské armády. Zatýkání také měla za následek hromadné proudění brigadistů do zahraničí, zejména pak do Francie a Nikaraguy.⁶⁸ Důvodem k uchýlování se do těchto zemí byla tamější silná levice. Ve Francii byl prezidentem socialista Francois Mitterrand a taktéž vláda byla socialistická, v Nikaragui došlo na konci sedmdesátých let k převratu, když byla svržena diktatura pravicové rodiny Somozů. Následná občanská válka se stala dobrou živnou půdou pro uprchlé brigadisty.

2.10 Válka je u konce

Po neúspěšném únosu Doziera a následných zatýkáních vydala Komunistická bojová strana dne 18. března 1982 prohlášení adresované celému revolucionářskému hnutí. V dokumentu se hovořilo o strategickém ústupu z důvodu četných ztrát. Přiznávalo se v něm také, že první fáze boje skončila vítězstvím kapitalismu. Proto byl navrhován tento taktický krok, který měli brigadisté využít k vytvoření nového politického plánu a k restrukturalizaci. Jak Partyzánská strana, tak kolona Walter Alasia, které zbýval poslední měsíc existence, se ale od prohlášení distancovaly.

Partyzánská frakce se naopak rozhodla využít volného pole působnosti k převzetí iniciativy. Rychlé prvotní úspěchy ale předznamenávaly ještě rychlejší pád. Od přepadení eskorty karabiniérů, přes vraždy křesťanskodemokratického politika Raffaeleho Delcogliana a velitele oddělení kriminologie Antonia Ammatura se dostáváme do října roku 1982, kdy se odehrála akce, která znamenala konec Partyzánské strany. Dne 21. října došlo v Turíně k bankovní loupeži, při které byli dva hlídači vzati jako rukojmí. Ti byli následně chladnokrevně zastřeleni dvěma ranami do hlavy, což vyvolalo velkou nevoli veřejnosti, ale také Komunistické bojové strany. Samotní partyzáni svůj čin vysvětlovali tím, že chtěli dát větší důraz na prohlášení

⁶⁸ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 322.

o akci. Ještě téhož měsíce bylo při policejní odvetě v Neapoli zatčeno deset členů strany a objeveno pět úkrytů. Následovala vyslýchání mající za následek další vlnu zatýkání, která znamenala úplný konec Partyzánské strany.

Poslední aktivní částí Rudých brigád tak byla Komunistická bojová strana, jejíž členové se v zahraničí po několik let soustředili na vytvoření nové struktury a na udání politické linie. V organizační pyramidě měly chybět fronty, protože ty byly kvůli jejich vysoké specializaci v jednotlivých sektorech považovány za hlavní zdroj rozpadu Rudých brigád v roce 1981. Fronty by byly nahrazeny oddíly, základním prvkem pro vytvoření nového strategického ředitelství, které by zvolilo nový výkonný výbor. S tím ale nesouhlasila část brigadistů, jež byla i proti politické linii. Podle nich už nebyl ozbrojený boj strategií, ale v rukou Komunistické bojové strany se stal metodou boje. „[...] jinými slovy strana používala mezi svými metodami boje ten ozbrojený, aby mohla ve prospěch proletariátu změnit zákony politické v zákony válečné [...]“⁶⁹

Na podzim roku 1985 tato malá skupina nespokojených v čele s Geraldinou Colotti, Paolem Cassettou a Wilmou Monaco sepsala Zakládající manifest a teze Unie bojovníků komunismu (*Manifesto e tesi di fondazione dell'Unione dei comunisti combattenti*), v němž si dávají za cíl spojit všechny menší boje v jeden velký, celostátní. Po rekrutování mladých aktivistů z okolí Říma a Boloni byla naplánována první akce, únos ředitele vládního oddělení pro ekonomické a sociální záležitosti, Antonia Da Empoliho. Akce ze dne 21. února 1986 však skončila tragickou smrtí Wilmy Monaco, která byla zastřelena řidičem Da Empoliho, o němž nikdo nepředpokládal, že bude mít zbraň. Po této ráně následoval rok klidu, než byla zorganizována další akce. Ta byla sice na jednu stranu úspěšná, ale na straně druhé mohla za konec velmi krátké existence Unie bojovníků komunismu. Dne 20. března 1987 byl zavražděn generál vojenského letectva Licio Giorgieri, který byl zároveň ředitelem sekce pro konstrukci střelných zbraní a výzbroje pro letouny. Jeho smrt zvýšila spolupráci mezi evropskými policejními orgány, která měla za následek četná zatčení levicových extremistů hlavně ve Španělsku a ve Francii. V Římě a v Paříži byla zatčena velká část hlavních postav Unie, což vedlo mezi květnem a červnem 1987 k jejímu úplnému zániku.⁷⁰ Vedle představitelů Unie bojovníků komunismu byla zatčena také Hellen Cood, rodačka

⁶⁹ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 339: „[...] in altre parole, il partito usava tra i suoi metodi di lotta il combattimento per poter trasformare a favore del proletariato le leggi della politica nelle leggi della guerra [...]“

⁷⁰ Tamtéž, s. 355.

z New Yorku. Bylo to vůbec poprvé, kdy se americká občanka zapojila do teroristických aktivit na evropské půdě.

Od ohlášení strategického ústupu se Komunistická bojová strana až na některé výjimky, mezi které patřila například vražda amerického diplomata Raye Laemona Hunta z roku 1984 či přepadení obrněného vozidla v Římě roku 1987, příliš neangažovala ve veřejném dění. Zaměřovala se spíše na již zmiňovanou organizační přestavbu. Dne 16. dubna 1988 byl ve městě Forlì v oblasti Emilia-Romagna zavražděn Roberto Ruffilli, expert na institucionální problémy a spolupracovník předsedy vlády Ciriaca De Mity. Tato akce představovala konec ústupu a počátek nové ofenzivy. Ve snaze spojit italský ozbrojený boj s bojem proti imperialismu podepsala Komunistická bojová strana strategickou dohodu s německou levicovou organizací Rote Armee Fraktion (dále RAF). Z nové poustupové éry ani ze spojení s RAF však nakonec nic nebylo, protože v září roku 1988 spustili karabiniéři rozsáhlou operaci v oblastech Latia a Toskánska, jež do vězení uvrhla prakticky všechny členy organizace, kteří se nacházeli na území Itálie. Devatenáctiletá historie Rudých brigád se tak dostala ke konci. V dokumentu vydaném dne 23. října 1988 potvrzovali uvěznění brigadisté Prospero Gallinari, Paolo Cassetta, Francesco Lo Bianco, Pasquale Abatangelo, Maurizio Locusta, Bruno Seghetti, Francesco Piccioni a Remo Pancelli konec války proti státu a přiznávali porážku revolucionářského hnutí.⁷¹

⁷¹ Marco CLEMENTI, *Storia delle Brigate rosse*, Roma 2007, s. 367-368.

3. NOVÉ RUDÉ BRIGÁDY

Hrstka brigadistů, které se podařilo uniknout zatčení, se po několik následujících let formovala v takzvaných Komunistických bojových oddílech (*Nuclei comunisti combattenti*), které se poprvé objevily na scéně už dne 4. června 1977 během demonstrace za autonomii Janova. Prostřednictvím této organizace, v jejímž čele stála Nadia Desdemona Lioce, byla k životu opět přivedena Komunistická bojová strana Rudých brigád.

První demonstrativní akce se uskutečnila dne 18. října 1992 v sídlu Svazu italského průmyslu v Římě, když na jeden z kamionů byla připevněna čtyřkilová nálož. K výbuchu však nedošlo, protože řidič zapomněl uvolnit ruční brzdu a naboural do vozidla stojícího před ním. Den poté bylo do tiskové agentury ANSA doručeno prohlášení, v němž byl oznámen návrat brigadistů a opětovný počátek ozbrojeného boje. Tehdy se v novinách začalo poprvé psát o Nových rudých brigádách, přestože brigadisté tak sami sebe nikdy neoznačovali.⁷²

Druhá akce přišla po téměř roční nečinnosti dne 2. září 1993 v Avianu v oblasti Friuli-Venezia. Chvilku před půlnocí dorazil automobil ukradený brigadisty k americké vojenské základně. Po sedmi výstřelech z pistole byla ručním granátem zasažena část budovy, ve které se nacházela noclehárna. Nikdo ale nebyl zraněn. Policejní vyšetřování vedla v souvislosti s touto akcí k zatčení čtrnácti osob, z nichž pouze několik bylo známými revolucionáři z osmdesátých let. Zbytek zatčených tvořili zločinci, což svědčilo o malém počtu brigadistů, kteří tak museli do svých řad přijímat takovéto jedince.

Rok 1994 znamenal první větší úspěch Nových rudých brigád. Dne 10. června v jednu hodinu ráno udeřilo komando brigadistů v římské ulici Civiltà del Lavoro na bytový komplex, ve kterém byli ubytováni úředníci Vojenské akademie NATO. Podomácku vyrobená bomba za sebou zanechala velkou spoušť – spadlé stropy, roztříštěná okna, zničená fasáda. Ztráta na majetku byla obrovská, na lidských životech naštěstí žádná. V prohlášení o akci Komunistické bojové oddíly proklamovaly vznik Rudých brigád pro vybudování Komunistické bojové strany (*Brigate rosse per la Costruzione del Partito Comunista Combattente*). Během vyšetřování byli na začátku

⁷² Daniele BIACCHESI, *Una stella a cinque punte: le inchieste D'Antona e Biagi e le nuove Br*, Milano 2007, s. 43.

roku 1995 zastavení při běžné policejní prohlídce dva brigadisté, Luigi Fuccini a Fabio Matteini. Jelikož cestovali na ukradeném mopedu s falešnou poznávací značkou, byli na místě zatčeni. Po této události vstoupila Nadia Lioce do utajení ani ne tak ze strachu z policie, jako spíše z důvodu přípravy větší akce. Stalo se tomu dne 13. února 1995, kdy „[...] opouští svůj byt, zavolá matce a sdělí jí, že na týden opouští město a odjede neznámo kam.“⁷³

3.1 Vražda Massima D'Antony

Od vstupu Lioceové do utajení se o brigádách čtyři roky prakticky vůbec neslyšelo. Poté ale udeřily jako blesk z čistého nebe. Dne 20. května 1999 byl zavražděn univerzitní docent Massimo D'Antona, který byl také asistentem ministra práce. Jednalo se o vůbec první vraždu spáchanou Novými rudými brigádami. Během jejich několikaleté historie nedošlo do tohoto dne ani k žádné újmě na zdraví.

Akce naplánovaná Nadiou Lioce a jejím kolegou Mariem Galesim, jenž se stal v roce 1998 druhým novodobým brigadistou v utajení, započala už o čtyři dny dříve. Dne 16. května byly před bytem oběti zaparkovány motocykly použité v den vraždy k útěku a dvě dodávky Nissan, které sloužily ke sledování okolí. Čtvrtek 20. května začal jako každý jiný den. D'Antona vstal v 7:10. Když mu manželka přichystala snídani, šla zalít květiny na balkóně. V tu chvíli už byli všichni brigadisté na svých místech a čekali, až D'Antona půjde do práce. V 8:15 zamkl hlavní domovní vchod a po chvíli se ocitl v ulici Salaria, kde proti němu kráčela Lioce společně s Galesim. Když se míjeli, Galesi vytáhl z igelitového sáčku pistoli a dvakrát vystřelil. Massimo D'Antona se snažil bránit, ale marně. Vyšla třetí a čtvrtá rána a D'Antona se zhroutil k zemi, kde mu byly zasazeny další čtyři rány, z toho dvě do srdce. Po příjezdu ambulance probíhaly dlouhé pokusy o oživování, které ale byly neúspěšné. V 9:30 byl docent Massimo D'Antona prohlášen za mrtvého.⁷⁴

V letáku o akci brigadisté zmiňovali návrat k ozbrojeným atentátům, jejichž hlavním cílem bylo vyvolání dlouhodobého třídního boje.

⁷³ Daniele BIACCHESSEI, *Una stella a cinque punte: le inchieste D'Antona e Biagi e le nuove Br*, Milano 2007, s. 48: „[...] abbandona la sua abitazione, chiama la madre, le comunica che si assenterà dalla città per una settimana e parte per destinazione ignota.“

⁷⁴ Tamtéž, s. 33-37.

Il giorno 20 maggio 1999, a Roma, le Brigate Rosse per la Costruzione del Partito Comunista Combattente hanno colpito Massimo D'Antona, consigliere legislativo del Ministro del Lavoro Bassolino e rappresentante dell'Esecutivo al tavolo permanente del "Patto per l'occupazione e lo sviluppo".

Con questa offensiva le Brigate Rosse per la Costruzione del Partito Comunista Combattente, riprendono l'iniziativa combattente, intervenendo nei nodi centrali dello scontro per lo sviluppo della guerra di classe di lunga durata, per la conquista del potere politico e l'instaurazione della dittatura del proletariato, portando l'attacco al progetto politico neo-corporativo del "Patto per l'occupazione e lo sviluppo", quale aspetto centrale nella contraddizione classe/Stato, perno su cui l'equilibrio politico dominante intende procedere nell'attuazione di un processo di complessiva ristrutturazione e riforma economico-sociale, di riadeguamento delle forme del dominio statale, base politica interna del rinnovato ruolo dell'Italia nelle politiche centrali dell'imperialismo.

Un attacco che spezza la mediazione politica neo-corporativa, su cui questo Esecutivo tenta di attestare un consolidamento del dominio della borghesia imperialista, contrapponendovi gli interessi generali del proletariato, con l'obiettivo di farne il piano su cui organizzare la classe per costruire lo sbocco rivoluzionario alla crisi della borghesia imperialista e alla sua guerra, in un momento in cui gli stessi connotati dello scontro generale tra le classi vengono investiti dalla guerra aperta che lo Stato italiano, nel quadro più generale dell'Alleanza Atlantica, Prohlášení Nových rudých brigád po vraždě Massima D'Antony

3.2 Vražda Marca Biagiho

Po vraždě Massima D'Antony následovala série menších akcí. V květnu 2000 byla před sídlo Protistávkové komise v Římě umístěna dopisová bomba, která kromě jednoho zničeného bicyklu nenapáchala žádné škody. K akci se přihlásila skupina *Nucleo d'Iniziativa Proletaria Rivoluzionaria*.⁷⁵ Ta měla na svědomí také bombový útok na sídlo Institutu pro mezinárodní vztahy v Římě ze dne 10. dubna 2001, při kterém byla použita bomba aktivovaná na dálku mobilním telefonem.⁷⁶ Ještě v roce 2000 byl neúspěšně vykonán bombový atentát v Miláně mířený na sídlo odborářů, ke kterému se hlásilo *Nucleo Proletario Rivoluzionario*. Avšak jak *Nucleo d'Iniziativa Proletaria Rivoluzionaria*, tak *Nucleo Proletario Rivoluzionario* byly organizace, které ve skutečnosti reprezentovaly Nové rudé brigády.

V březnu 2002 byla brigadisty po téměř roční odmlce vykonána jejich druhá nejznámější akce v novodobé historii. Byl zavražděn Marco Biagi, expert na reformy v oblasti trhu práce a asistent ministra Roberta Maroniho. Ten, stejně jako Massimo D'Antona, vyučoval pracovní právo, konkrétně na univerzitách ve Ferrare, Modeně a Reggiu Emiliu. Když se dne 19. března vrátil z Modeny a před nádražím nasedl na kolo, ještě netušil, co ho čeká. Zhruba po patnácti minutách, ve 20:10, dojel ke svému domu, kde na něj již čekali Galesi a jeho komplic Morandi. Když se Biagi chystal odemknout, někdo na něj zavolal. Po otočení byl ale udeřen do tváře a ocitl se

⁷⁵ Daniele BIACCHESI, *Una stella a cinque punte: le inchieste D'Antona e Biagi e le nuove Br*, Milano 2007, s. 67.

⁷⁶ Tamtéž, s. 69.

na zemi. Padlo šest výstřelů z pistole Carl Walther použité také při vraždě D'Antony, z nichž pět neminulo svůj cíl. V prohlášení o atentátu byl Biagi označen za jednoho z tvůrců nového zákoníku práce, který měl zaměstnavatelům usnadnit proces propouštění, a tudíž i za nepřítele pracujících. Proto musel být odstraněn.⁷⁷

3.3 Průběh vyšetřování a soudní líčení

Po obou vraždách byly sestaveny speciální týmy mající za úkol vypátrat útočníky a přivést je do vězení. Všechna vyšetřování ale byla po dlouhou dobu bezvýsledná. Průlom v obou případech nastal až v roce 2003 víceméně náhodou.

Dne 2. března 2003 se Nadia Lioce společně s Mariem Galesim vydali vlakem z Říma do Arezza. Vyjeli brzy ráno, v 6:19, aby se vyhnuli policejním příslušníkům hlídajících nádraží. Do okamžiku, než vlak v 8:24 zastavil ve stanici Terontola, cesta ubíhala bez problémů. V Terontole však přistoupili tři příslušníci železniční policie: Emanuele Petri, Giovanni Di Fronzo a Bruno Fortunato. Ti měli během následujících dvaceti minut, než by vlak dorazil do Arezza, zkontrolovat, zda se na palubě nenacházejí hledané osoby. Policisté došli k brigadistům a Petri je požádal o průkaz totožnosti. Pro potvrzení pravosti jejich identit se rozhodl zavolat do centrální evidence obyvatel, což se mu ukázalo být osudným. Galesi totiž kvůli strachu z odhalení nevydržel a z bundy vytáhl zbraň, kterou namířil na Petriho. „Uklidněte se, odevzdejte nám zbraně a vše se vyřeší,“⁷⁸ řekla Nadia Lioce. Di Fronzo položil svou zbraň na sedačku, ale když se pro ni Lioce shýbala, zaútočil na ni. Na to Galesi reagoval střelbou. Jednou ranou trefil Petriho do krku a dvěma zasáhl Fortunata, kterému se také podařilo na Galesiho vystřelit. Když Di Fronzo znehybnil Lioce, na zemi ležela tři těla. Emanuele Petri byl na místě mrtev, Mario Galesi zemřel o několik hodin později v nemocnici a Bruno Fortunato se nacházel v kritickém stavu.

Vedle zatčení Lioce získala policie také dva přenosné počítače, které u sebe měla ve vlaku. Celkem sto šest dokumentů obsahovalo informace o vzniku Nových rudých brigád, akcích uskutečněných mezi lety 1999-2003 a nechyběla ani jména několika členů. Když se při prohledávání bytu Lioce našel ještě historický archiv brigadistů, mělo to prakticky za následek rozpad celé organizace. Dne 23. října 2003 totiž začala

⁷⁷ Daniele BIACCHESI, *Una stella a cinque punte: le inchieste D'Antona e Biagi e le nuove Br*, Milano 2007, s. 71-76.

⁷⁸ Tamtéž, s. 26: „*State buoni, dateci le armi e tutto si risolve.*“

velká záťahová akce, které se zúčastnilo přes tisíc policistů na různých místech Itálie. Velmi úspěšný už byl první týden akce. Do konce roku 2006 pak proběhly ještě stovky razíí a byly zatčeny desítky osob.⁷⁹

Proces s účastníky obžalovanými v případě Massima D'Antony začal dne 1. března 2005, kdy před soud v Římě předstoupily Cinzia Banelli a Laura Proietti. První jmenovaná byla odsouzena k dvaceti letům vězení, druhá k vězení doživotnímu. Se zbytkem obviněných pokračovalo líčení dne 8. července před Porotním soudem v Římě. K doživotním trestům byli za podíl na vraždě, přepadení a působení v ozbrojené skupině odsouzeni Nadia Desdemona Lioce, Roberto Morandi a Marco Mezzasalma. Dalších devět brigadistů bylo odsouzeno k trestům odnětí svobody od pěti a půl let do devíti a půl let. Čtyři obžalovaní přitom byli zproštěni viny. Během Odvolacího porotního soudu v Římě, který se konal ve dnech 1. a 28. června 2006, byly potvrzeny doživotní tresty Lioce, Morandimu a Mezzasalmovi. Lauře Proietti, která projevila lítost nad svými činy, bylo doživotí zmírněno na dvacet let a Cinzii Banelli za spolupráci s policií bylo uděleno dvanáct let. Čtyři brigadisté původně odsouzení k pěti a půl letům vězení byli propuštěni, protože soudci došli k závěru, že se nedopustili žádného protiprávního jednání. Posledním soudem, ke kterému se brigadisté mohli odvolat, byl Nejvyšší soud. Ten až na jednu výjimku, kdy snížil trest Dianě Melazzi z devíti a půl let na sedm a půl let, potvrdil rozsudky odvolacího soudu.⁸⁰

V souvislosti s vraždou Marca Biaghiho bylo obžalováno mnohem méně osob. Jako první se před soud v Boloni postavila dne 15. března Cinzia Banelli, která byla po přihlédnutí na spolupráci s vyšetřujícími orgány odsouzena k šestnácti letům vězení. O rok déle jí tento trest byl zmírněn u Odvolacího soudu v Boloni na patnáct let a čtyři měsíce. Dne 1. června 2005 byli odsouzeni Nadia Desdemona Lioce, Roberto Morandi, Marco Mezzasalma, Diana Melazzi a Simone Boccaccini k doživotním trestům. Odvolací porotní soud ale Boccaccinimu trest v prosinci 2006 zmírnil na dvacet jedna let za mřížemi.⁸¹

Za incident ve vlaku z roku 2003 byla o rok později odsouzena Nadia Desdemona Lioce soudem v Arezzu k doživotí, které bylo potvrzeno Odvolacím soudem

⁷⁹ Daniele BIACCHETTI, *Una stella a cinque punte: le inchieste D'Antona e Biagi e le nuove Br*, Milano 2007, s. 109-110.

⁸⁰ Tamtéž, s. 145-146.

⁸¹ Tamtéž, s. 147-148.

ve Florencii. V roce 2006 byl definitivní ortel vyřčen Nejvyšším soudem.⁸² Tento rozsudek byl považován za definitivní pro Nové rudé brigády. Bude ale definitivní také pro levicový terorismus v Itálii?

⁸² Daniele BIACCHESI, *Una stella a cinque punte: le inchieste D'Antona e Biagi e le nuove Br*, Milano 2007, s. 149.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo představit toto u nás opomíjené téma širší veřejnosti. První část byla věnována vzniku Rudých brigád. Když v dubnu roku 1945 definitivně padl fašistický režim Benita Mussoliniho, Itálii se otevřela cesta k republice. Na základě Ústavy z roku 1948 byly vypsané volby, které vyhrála křesťanskodemokratická strana. Komunistická strana prohrála a Itálie se tak stala demokratickým státem orientovaným na USA. Právě díky USA se západní Evropě zdevastované válkou dostalo finanční a materiální pomoci prostřednictvím Marshallova plánu. Tato americká podpora brzy pomohla Itálii obnovit průmysl, který se koncentroval na severu země. To mělo za následek velký příliv obyvatel z chudého zemědělského jihu, kteří představovali levnou pracovní sílu. Také díky nim se mohlo začít mluvit o ekonomickém zázraku. Itálie se během méně jak dvou desetiletí stala jednou z nejdynamičtějších ekonomik světa. Ekonomický zázrak měl ale také svou stinnou stránku. Zemědělský jih upadal, růst měst na severu měl za následek devastaci krajiny, kvůli vysokému počtu dělníků se zhoršovaly jejich pracovní podmínky. Dělníci tak začali volit levicové strany, které slibovaly zlepšení jejich situace. V roce 1963 byla vytvořena koalice křesťanských demokratů se socialisty. Ti ovšem nedostáli svým slibům, což mělo za následek dělnické bouře po celé Itálii. K dělníkům se připojili také studenti, kteří byli nespokojení se stavem italského školského systému. V tomto období, tedy na konci šedesátých let, začínají vznikat levicové organizace, mezi kterými jsou také Rudé brigády.

Za počátek jejich vzniku se dá považovat den 8. září 1969, kdy byl Renatem Curciem založen Metropolitní politický kolektiv, ke kterému se připojila tzv. „skupina apartmánu“ vedená Albertem Franceschinim. V listopadu téhož roku byl vydán ustanovující dokument organizace na konferenci v Chiavari, kde byla také dohodnuta změna názvu. Vznikla Proletářská levice. Z té se stala ozbrojená skupina po konferenci v Costaferratě roku 1970, na které Curcio oznámil, že se začínají budovat spolky, Rudé brigády, které budou tajně působit v některých milánských továrnách. Jejich původním cílem bylo vystavit posměchu ředitele továren, působit jim škody na majetku, podporovat dělníky v demonstracích.

Název Rudé brigády společně vymysleli Renato Curcio, jeho manželka Margherita Cagol a Alberto Franceschini. Jejich symbolem se stala pěticípá hvězda, jež byla symbolem například Garibaldiho brigád či Vietkongu. Hlavním inspirací však byla vlajka uruguayského hnutí Tupamaros.

Z počátku se jednalo o decentralizovanou organizaci, v níž měl každý určitou funkci. Někdo falšoval osobní doklady, někdo zařizoval ubytování nebo sháněl zbraně. Původně se v Rudých brigádách pohybovalo okolo sta osob. Toto číslo se ale během krátké doby vyšplhalo až na více jak tisíc členů. Rozrůstání mělo za následek potřebu restrukturalizovat organizaci, aby byla více odolná vůči zásahům státu. Základním kamenem se stala logistická brigáda, jež měla za úkol falšování dokumentů, obstarávání zbraní či ubytování. Nejpočetnější organizační složkou byly brigády, které vykonávaly menší akce. Vraždy politiků měly za úkol kolony. Nad nimi stály dvě Národní fronty, které měly na starost vyhodnocovat návrhy kolon. Nejvyšší příčku zaujímal výkonný výbor společně se strategickým ředitelstvím, které bylo největší politickou autoritou organizace.

Druhá kapitola se věnovala činnosti Rudých brigád a reakcím státu. Pro počáteční období byly typické bombové a žhářské útoky, sabotáže. Úplně první akcí, ke které se brigadisté přihlásili, bylo podpálení automobilu manažera továrny Sit-Siemens Giovanniho Leoniho dne 17. září 1970, tedy téměř rok po založení organizace. Všechny útoky brigadisté vnímali jako způsob komunikace, čemuž svědčí jimi vydávaná prohlášení, která odůvodňovala jednotlivé útoky. Dva roky po první akci došlo ke změně strategie Rudých brigád. V březnu roku 1972 se uskutečnil první únos v brigadistické historii. V Miláně byl unesen a přibližně dvacet minut vězněn Idalgo Macchiarini, vedoucí pracovník Sit-Siemensu zodpovědný za produkci.

Reakce státu byla okamžitá. Na základě informací poskytnutých Marcem Pisettou, který se infiltroval do Rudých brigád, bylo v květnu zatčeno okolo třiceti brigadistů. Po roční odmlce následovaly další únosy, tentokrát už ale několikadenní. Po jednom z nich, když byl v roce 1974 unesen janovský zástupce prokurátora Mario Sossi, bylo rozhodnuto o vytvoření speciální skupiny karabiniéru pod vedením generála Dalla Chiesy, která měla za úkol boj proti terorismu. Úspěchy této skupiny byly veliké, do konce roku 1978 bylo objeveno mnoho skrýší a zatčeno 152 brigadistů. Roku 1974 se zatčení nevyhnuli ani Curcio s Franceschinim. Prvně jmenovaný byl však o několik měsíců později osvobozen brigadisty z vězení, ale po roce, dne 18. ledna 1976, byl zatčen podruhé, tentokrát definitivně. Se všemi zadrženými byl v květnu 1976 v Turíně započat partyzánský proces, který kvůli obstrukcím skončil až po více jak dvou letech. Nejvyšší trest, patnáct let, si odnesl Renato Curcio.

Během turínského procesu byla vykonána nejznámější akce Rudých brigád, která obletěla celý svět. V roce 1978 brigadisté unesli lídra křesťanských demokratů Alda

Mora. Vláda však jakékoliv vyjednávání s Rudými brigádami odmítala, což mělo za následek zavraždění Alda Mora. Celkově se může říci, že je tento případ zastřen mnoha nejasnostmi a tajemstvími, která by jistě stála za hlubší prozkoumání. Jedná se avšak o příliš rozsáhlé téma, které by překračovalo požadavky bakalářské práce.

Po smrti Alda Mora byly zahájeny záťahové akce pod vedením Dalla Chiesy, které měly za následek četná zatčení. Na konci roku 1979 byl navíc přijat zákon, který zvyšoval dosavadní trestní sazbu za teroristické činy o polovinu a jehož další rozšíření garantovala zkrácení trestů těm, kteří spolupracovali s policií a vládou. K tomu se připojily rozpory uvnitř Rudých brigád, které se mezi lety 1980-1981 rozpadly na tři frakce: kolonu Walter Alasia, Partyzánskou stranu a Komunistickou bojovou stranu, která reprezentovala původní Rudé brigády. Posledně jmenovaná unesla na konci roku 1981 amerického generála Jamese Lee Doziera. Tento únos měl ale fatální dopad. Únosci byli zatčeni a následně mučeni tak dlouho, dokud se policie nedozvěděla vše potřebné. Následovala další vlna zatýkání, která měla za následek konec Partyzánské strany a kolony Walter Alasia, Komunistická bojová strana se z důvodu četných ztrát uchýlila do ústraní ve snaze o restrukturalizaci. To sem jí ovšem nepodařilo, protože v září roku 1988 přišla další velká akce karabiniérů, při které byli zatčeni prakticky všichni členové organizace. To znamenalo konec Rudých brigád.

Poslední část se zabývala nástupnickou organizací Nových rudých brigád. Tak byla nazývána veřejností a tiskem skupina Komunistických bojových oddílů vedená Nadiou Desdemonou Lioce, jejímž prostřednictvím byla k životu opět přivedena Komunistická bojová strana. První akce, které proběhly na začátku devadesátých let, se hodně podobaly prvním akcím Rudých brigád. Jednalo se o bombové útoky. Poté uplynulo několik let, než byly vykonány dva nejznámější útoky Nových Rudých brigád. V roce 1999 byl při akci naplánované Nadiou Lioce zavražděn Massimo D'Antona, univerzitní docent a asistent ministra práce. V dalších letech následovala série menších útoků. Až v roce 2002 se udála druhá nejznámější akce, kterou byla vražda Marca Biagiho, asistenta ministra Roberta Maroniho.

Vyšetřování obou vražd byla bezvýsledná až do dne, kdy byly při vlakové kontrole náhodou zatčeny dvě hlavní postavy Nových rudých brigád, Nadia Lioce a Mario Galesi. Lioce u sebe měla dva přenosné počítače, ve kterých bylo mnoho informací týkajících se organizace. Na základě těchto informací proběhla policejní akce, která měla za následek zatčení desítek osob. Procesy s obžalovanými začaly v roce 2005,

nejvyšší tresty si odnesla Nadia Desdemona Lioce. Doživotí jak za vraždu Massima D'Antony, tak za vraždu Marca Biagiho.

RIASSUNTO

L'obbiettivo della mia tesi era quello di presentare questo tema trascurato al pubblico. La prima parte è stata dedicata alla nascita delle Brigate Rosse. Quando cadde il regime fascista di Benito Mussolini nell'aprile del 1945, si aprì la strada alla democrazia. Alla base della Costituzione del 1948, ci furono elezioni nazionali, che vinse la Democrazia Cristiana. Il Partito Comunista Italiano perse e l'Italia diventò uno stato democratico orientato verso gli Stati Uniti d'America. Grazie a loro, l'Europa occidentale devastata dalla seconda guerra mondiale ricevette assistenza finanziaria e materiale attraverso il Piano Marshall. Questo supporto degli Stati Uniti aiutò l'Italia a rinnovare l'industria, che fu concentrata nel nord, ciò provocò un grande afflusso di persone provenienti dal povero sud, che rappresentarono manodopera a basso costo. Anche grazie a loro si poté cominciare a parlare del miracolo economico. L'Italia in meno di due decenni diventò una delle più dinamiche economie al mondo. Ma il miracolo economico ebbe anche un lato negativo. L'agricoltura nel sud cominciò a decadere, la crescita delle città nel nord provocò il degrado ambientale, a causa di troppi operai peggiorarono le loro condizioni di lavoro. Quindi gli operai cominciarono ad eleggere i partiti di sinistra, che promisero di migliorare la loro situazione. Nel 1963 fu creata una coalizione tra democristiani e socialisti. Ma quelli provocarono rivolte operaie in tutta l'Italia quando non soddisfecero esigenze degli operai. Ci furono anche rivolte studentesche, perché gli studenti furono insoddisfatti con il sistema scolastico. Durante questo periodo, alla fine degli anni sessanta, le organizzazioni di sinistra, tra le quali anche le Brigate Rosse, cominciarono ad apparire.

L'8 settembre del 1969 si può considerare come il giorno della nascita delle Brigate Rosse, perché quel giorno fu fondato da Renato Curcio il Collettivo politico metropolitano, che fu accompagnato da un gruppo di Alberto Franceschini che si chiamò „l'appartamento“. Nel novembre dello stesso anno durante il convegno a Chiavari fu pubblicato il documento fondamentale. A Chiavari si decise anche di mutare la denominazione del Collettivo politico metropolitano in Sinistra proletaria. La Sinistra proletaria diventò un gruppo armato dopo il convegno a Costaferrata nel 1970, dove Curcio annunciò la formazione di nuclei, detti Brigate Rosse, in alcune fabbriche milanesi. Il loro obbiettivo originale fu quello di mettere alla gogna capetti delle fabbriche, causare danni alla loro proprietà, appoggiare operai durante le dimostrazioni.

Il nome delle Brigate Rosse fu inventato da Renato Curcio, sua moglie Margherita Cagol ed Alberto Franceschini. Il loro simbolo fu la stella a cinque punte, che fu anche

stata il simbolo ad esempio delle Brigate Garibaldi oppure dei Vietkong. Ma l'ispirazione principale fu la bandiera del movimento uruguayano Tupamaros.

All'inizio le Brigate Rosse furono un'organizzazione decentrata, in cui ognuno ebbe una funzione precisa. Uno fabbricò documenti falsi, l'altro cercò di affittare appartamenti oppure acquisire le armi. Originariamente, nelle Brigate Rosse ci fu un centinaio di persone. Ma dopo breve periodo ci furono più di mille membri, ciò provocò la necessità della riorganizzazione interna per essere più resistente alle interferenze statali. La pietra fondamentale fu Brigata logistica, che si occupò di falsificazione documenti, raccolta armi, reperimento case. La più numerosa unità organizzativa furono le brigate, che esercitarono piccole azioni. Gli omicidi politici dipesero unicamente dalle colonne. Sopra di loro ci furono due Fronti nazionali, che furono responsabili di valutazione delle proposte formulate dalle colonne. La vetta della piramide gerarchica fu occupata dal comitato esecutivo e dalla direzione strategica, che fu la massima autorità politica dell'organizzazione.

La seconda parte è dedicata alle attività delle Brigate Rosse e alle reazioni dello stato. Per il periodo iniziale furono tipici attentati dinamitardi, incendi dolosi e sabotaggi. La prima azione fu compiuta il 17 settembre 1970 quando brigatisti diedero fuoco all'auto del manager della Sit-Siemens Giovanni Leoni. Tutti gli attacchi furono percepiti come un modo di comunicazione – ogni attentato fu regolarmente seguito dal comunicato di spiegazione. Due anni dopo la prima azione, le Brigate Rosse cambiarono la strategia. Nel marzo 1972 fu realizzato il primo rapimento nella storia brigatistica. A Milano fu sequestrato e imprigionato per circa venti minuti Idalgo Macchiarini, un dirigente della Sit-Siemens responsabile della produzione.

La reazione dello stato fu immediata. Sulla base delle informazioni date da confidente Marco Pisetta furono arrestati nel maggio circa trenta brigatisti. Dopo un anno seguirono gli altri sequestri, che questa volta durarono un paio di giorni. Quando fu sequestrato nel 1974 il sostituto procuratore di Genova Mario Sossi, fu deciso di formare un nucleo di carabinieri specializzati nella lotta contro il terrorismo di cui capo diventò il generale Dalla Chiesa. I successi di questo nucleo furono grandi, entro la fine del 1978 furono scoperti molti ripari e furono arrestati 152 brigatisti. Nel 1974 furono arrestati anche Curcio con Franceschini. Curcio fu liberato dai brigatisti pochi mesi dopo, ma l'altro anno, il 18 gennaio 1976, fu arrestato di nuovo. Questa volta definitivamente. Con tutti i detenuti fu iniziato nel maggio 1976 a Torino il processo

guerriglia, che durò a causa delle ostruzioni più di due anni. Roberto Curcio fu condannato a quindici anni di reclusione.

Durante il processo di Torino fu eseguita la azione più famosa delle Brigate Rosse, che si diffuse rapidamente in tutto il mondo. Nel 1978 i brigatisti sequestrarono il leader democristiano Aldo Moro. Tuttavia, il governo rifiutò qualsiasi negoziazione con le Brigate Rosse e per questo i brigatisti uccisero Moro. Si può dire che questo caso è oscurato da molte incertezze e misteri e che varrebbe la pena di esaminarlo di più, ma si tratta di un tema approfondito che transcenderebbe i requisiti della tesi.

Dopo la morte di Aldo Moro cominciarono interventi polizieschi che ebbero come risultato numerosi arresti. Alla fine del 1979 fu anche approvata una legge che aumentava della metà la pena prevista per i reati terroristici e le ulteriori espansioni garantivano forti sconti di pena per coloro che collaborarono con la polizia e il governo. Questo fu accompagnato dai problemi interni nelle Brigate Rosse, che si divisero in tre parti: la colonna Walter Alasia, il Partito della Guerriglia, il Partito Comunista Combattente, che rappresentava le Brigate Rosse originali. Quest'ultimo sequestrò alla fine del 1981 il generale americano James Lee Dozier. Il rapimento ebbe un impatto fatale. I rapitori furono arrestati e torturati fino a quando la polizia scoprì tutto ciò che serve. Questo fu seguito da un'altra ondata di arresti che portò alla fine il Partito di Guerriglia e la colonna Walter Alasia, il Partito Comunista Combattente a causa delle numerose perdite decise per la ritirata strategica, nel tentativo di ristrutturare l'organizzazione. In questo fallì, perché nel settembre 1988 successe l'altra azione dei carabinieri durante la quale furono arrestati praticamente tutti i membri dell'organizzazione, ciò significò la fine delle Brigate Rosse.

L'ultima parte si è occupata di un successore delle Brigate Rosse, delle Nuove Brigate Rosse. Così furono chiamati dal pubblico e dalla stampa i Nuclei comunisti combattenti guidati da Nadia Desdemona Lioce, attraverso i quali fu portato alla vita il Partito Comunista Combattente. Le prime azioni avvenute agli inizi degli anni novanta furono simili alle prime azioni delle Brigate Rosse. I più noti attacchi furono effettuati alcuni anni dopo. Nel 1999 durante l'azione pianificata da Lioce fu ucciso Massimo D'Antona, docente universitario e consulente del ministero. Gli anni successivi furono seguiti da una serie di piccoli attacchi. La seconda azione più nota successe nel 2002 quando fu assassinato Marco Biagi, consulente del ministero Roberto Maroni.

Le indagini furono infruttuose fino al giorno in cui furono durante un controllo di routine e prevenzione nel treno numero 2304 arrestati due capi delle Nuove Brigate

Rosse, Nadia Desdemona Lioce e Mario Galesi. Lioce aveva con sé due computer palmari, nelle cui memorie furono registrati file crittografati. Grazie a questi file furono arrestate decine di persone. I processi iniziarono nel 2005 e la pena massima fu l'ergastolo. Nadia Desdemona Lioce fu condannata a due ergastoli per omicidi di D'Antona e Biagi.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ALBERTI, Vittorio V. *La DC e il terrorismo nell'Italia degli anni di piombo: vittime, storia, documenti, testimonianze: in memoria di Pino Amato*. Soveria Mannelli: Rubbettino 2008.

BIACCHESSI, Daniele. *Una stella a cinque punte: le inchieste D'Antona e Biagi e le nuove Br*. Milano: Baldini Castoldi Dalai Editore 2007.

BOCCA, Giorgio. *Il terrorismo italiano, 1970/1978*. Milano: Rizzoli 1978.

CLEMENTI, Marco, *Storia delle Brigate rosse*. Roma: Odradek 2007.

DRAKE, Richard, *The Aldo Moro murder case*. Cambridge: Harvard University Press 1995.

FASANELLA, Giovanni a FRANCESCHINI, Alberto. *Che cosa sono le BR: Le radici, la nascita, la storia, il presente*. Milano: Biblioteca Universale Rizzoli 2004.

KILLINGER, Charles L. *The History of Italy*. Westport: Greenwood Publishing Group 2002.

MCCARTHY, Patrick. *Italy since 1945*. Oxford: Oxford University Press 2000.

ORSINI, Alessandro. *Anatomia delle Brigate rosse: Le radici ideologiche del terrorismo rivoluzionario*. Soveria Mannelli: Rubbettino 2009.

VENTURA, Angelo. *Per una storia del terrorismo italiano*. Roma: Donzelli 2010.

Internetové zdroje:

Brigate Rosse [online]. Dostupné z www:

<<http://www.brigaterosse.org/brigaterosse/>>

Corriere della Sera [online]. La morte dell'economista Da Empoli. Primo giallo dell'inchiesta spezzina. Dostupné z www:

<http://archivistorico.corriere.it/1996/ottobre/04/morte_dell_economista_Empoli_Primo_co_8_9610042366.shtml>

Encyclopædia Britannica [online]. Italy. Dostupné z www:

<<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/297474/Italy>>

PAVONE, Claudio. *Storia d'Italia nel secolo centesimo: Strumenti e fonti*. Ministero per i Beni e le Attività Culturali, Dipartimento per i beni archivistici e librari, Direzione Generale per gli Archivi, 2006 [online]. Dostupné z www:

<http://www.archivi.beniculturali.it/DGA-free/Saggi/Saggi_86.pdf>

La Repubblica [online]. Una ventina i neobrigatisti arrestati e condannati. Dostupné z www:

<<http://www.repubblica.it/2009/11/sezioni/cronaca/suicidio-brigatista/nuove-br/nuove-br.html>>

La Repubblica [online]. Delitti D'Antona-Biagi, il mosaico delle prove di Carlo Bonini e Guiseppe D'Avanzo. Dostupné z www:

<<http://www.repubblica.it/online/cronaca/romafirenzetre/romafirenzetre/romafirenzetre.html>>

La Repubblica [online]. Processo D'Antona, tre ergastoli per Morandi, Mezzasalma e la Lioce. Dostupné z www:

<<http://ricerca.repubblica.it/repubblica/archivio/repubblica/2005/07/09/processo-antona-tre-ergastoli-per-morandi.html>>

La Repubblica [online]. D'Antona, confermato ergastolo a Lioce, Morandi, Mezzasalma. Dostupné z www:

<<http://www.repubblica.it/2006/05/sezioni/cronaca/nuove-brigate-rosse/ergastoli-confermati/ergastoli-confermati.html>>

La Repubblica [online]. Br, cinque ergastoli per l'omicidio Biagi. Dostupné z www:

<<http://www.repubblica.it/2005/d/sezioni/cronaca/brigaterosse6/sentbiag/sentbiag.html>>

PŘÍLOHY

1. Dělnické a studentské nepokoje (s. 12). Přejato z www:

<http://libcom.org/history/1962-1973-worker-student-struggles-italy> (staženo 15. 2. 2012)

2. Vlajka uruguayského partyzánského hnutí Tupamaros (s. 17). Přejato z www:

<http://flagspot.net/flags/uy%7Dtupa.html> (staženo 15. 2. 2012)

3. Vlajka Rudých brigád (s. 17). Přejato z www:

http://baruda.files.wordpress.com/2009/12/brigata_rosse.jpg (staženo 15. 2. 2012)

4. Schéma struktury Rudých brigád (s. 21). Přejato z:

Alessandro ORSINI, *Anatomia delle Brigate rosse: le radici ideologiche del terrorismo rivoluzionario*, Soveria Mannelli: Rubbettino Editore, 2009, s. 90.

5. Únos Idalga Macchiariniho (s. 25). Přejato z www:

<http://www.150storiaditalia.it/?param=politica-e-istituzioni/gli-anni-della-crisi/la-stagione-del-terrorismo/> (staženo 30. 5. 2012)

6. Únos Maria Sossiho (s. 28). Přejato z www:

http://it.wikipedia.org/wiki/Mario_Sossi (staženo 30. 5. 2012)

7. Přestřelka při únosu Alda Mora (s. 33). Přejato z www:

<http://cronaca.weekly.it/leccidio-di-via-fani/> (staženo 5. 6. 2012)

8. Unesený Aldo Moro (s. 34). Přejato z www:

<http://www.fotographiaonline.it/?p=3062> (staženo 5. 6. 2012)

9. Zavražděný Aldo Moro (s. 35). Přejato z www:

<http://www.follett.it/2011/05/aldo-moro-uno-statista-un-politico-un-uomo/> (staženo 5. 6. 2012)

10. Prohlášení Nových rudých brigád po vraždě Massima D'Antony (s. 44). Přejato

z www:

<http://www.storiain.net/arret/num135/artic3.asp> (staženo 15. 6. 2012)